درعليه‌ده غلطه‌ده (آره‌وولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçue
á la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՆՈՐ ԷՋ ՄԸ ԹՈՂՈՒԹԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

(ԵՐԿՐՈՐԴ ՅՕԴՈՒԱԾ)

Երաշտութենէն առաջ եկած կարօտութեան շրջանի մը մէջ Փորձակատարեան եղբայրները, մէկ կողմէն ուժովցած հաւատքի եռանդով, միւս կողմէն իրենց փորը կշտացուցած այն տա՛ք խորտիկներով, որոնց կարօտը կը քաշէին ուրիշներ, կը սկսին իրենց գործին: Տուն կը շինեն, թէզկեահներ կը կանգնեն, ու երբ մարդ մը տեղ կը բռնեն հրապարակի վրայ: Ոմանք կ'ըսէին, թէ Սարգիս՝ իբր ընկեր Տէօվլէթեանի, բան մըն ալ ինք կապուած է մանուսայի գործարանի դրամագլխէն: Բայց մենք ու մեզի հետ ուրիշներ, Սարգսի ձեւերէն ու խօսքերէն խաբուած, չէինք ուզեր այդ տեսակ տարաձայնութեան մը հաւատք ընծայել: Հիմա, սակայն, հաւաստի տեղեկութիւններ ու պաշտօնական ծանօթութիւններ հակառակը կը հաստատեն բոլորովին, ու մեզի կը հարկադրեն խոստովանելու, թէ ո՛րքան միամիտ գտնուեր ենք կրօնքի անունով պարտկուած ճշմարտութիւններուն թելը կորսնցնելու համար: Այսու հանդերձ, դեռ մէկը չէր կրնար, որոշ կերպով գաղափար մը կազմել, թէ ի՛նչ աղբիւրներէ կը բղխէր այն նիւթական դիւրութիւնը, որուն վրայ յենլով Փորձակատարեան եղբայրները կրցած էին իրենց համար, դիրք մը, տեղ մը ստեղծել: Այս առեղծուածն ալ լուծուելու չպիտի ուշանար: Համբերութիւնը գաղտնիքներու բանալին է:

* * *

«Պատուե՛լի, կ'ըսէր հիւանդ տղայ մը, վրաս աղօթեցիր, շնորհակալ եմ, ես խղճի խայթ մը ունիմ, կ'ուզեմ անկէ ալ ազատիլ, ո՛վ գիտէ, թերեւս մեռնիմ: Ես եւ եղբայրս, երբ գործաւորներ կ'աշխատէինք Փորձակատարենց տան մէջ, մեր հացը ճարելու համար: Օր մը, յանկարծ երեւան ելաւ ոսկիներու ծրար մը. Փորձակարենք՝ որ շարունակ մեր վրայ կը հսկէին, ուզեցին բոլորը առնել մեզմէ, բայց մենք ընդդիմացանք, ու պահանջեցինք որ մեզի ալ խոշոր բաժին մը հանեն, երբ մանաւանդ իրենցմէ իմացանք որ այդ դրամը Կէօկլիւշեան Պետրոսի կնոջ կողմէն բերուած էր իրենց տունը: Ու այս գիւտը մէկու մը չյայտնելու որոշումով բաժնեցինք, 55 ու կէս ոսկին մեզի տուին, իսկ մնացեալ 125ը իրենք առին, եւ այսպէսով բերաննիս սրբեցինք, ու գործին մէջէն դուրս ելանք: Գիտնալով հանդերձ, թէ այդ դրամը Կէօկլիւշեանին կը պատկանէր, մենք լռեցուցինք զայն, հիմա մեր խղճին խայթէն ազատելու համար կը փափաքինք այդ դրամը ամբողջովին վճարել յիշեալին ու անոր ներողութիւնը խնդրել»:

Հիւանդին եղբայրն ալ Կարապետ նոյնը կը հաստատէ, Պատուելիին ներկայութեանը: Եւ պատուելին գոհունակութիւն կը յայտնէր այս երկու եղբայրներուն, որոնց կրօնասիրութեան մասին ա՛յնքան հաւատք չունէր:

Արժ. Պատուելի Պետրոս պէտք կը տեսնէ կանչելու Փորձակատարեան եղբայրները, որոնց կրօնասիրական բարեպաշտիկ զգացումները, և ուղղամտութիւնը, տարակոյսէ վեր էին իրեն համար: Պատուելին տակաւ կը շփոթի Փորձակատարեաններու բացարձակ ուրացումին հանդէպ, ու իր մտքին մէջ շինուած ամբաստանը կամաց կամաց կը քայքայուի, մինչեւ որ՝ պատիպատ փախուստներէ ու շարունակական ուրացումներէ յետոյ, արիւն քրտինքի մէջ ինկած կը ստիպուին, ակամայ՝ սպառել իրողութիւնը: Խնդիրը կը պարզուի Վեր. Տօքթ. Կէյթսի, որ իր կողմէն պէտք եղած ստիպումը կը բանեցնէ, կոչում ընելով անոնց հաւատքին ու քրիստոնէութեան, անմիջապէս Կէօկլիւշեանի վճարելու կապտուած դրամը նոյն իսկ տոկոսովը հանդերձ:

Բայց կրօնքի սխալ հասկցուած ու սխալ կերպով ի գործ դրուած բարեպաշտութիւնը այլ եւս բաւականութիւն տուած էր իրենց խղճերուն (!) անանց դրամական վճարումին: Եւ այդ յայտնութենէն ի վեր տարի մը բոլորած է, ապարդիւն:

* * *

Դեռ քանի մը օր առաջ էր, հարկադրուեցանք խնդրին միջամտել:

—Վարդապետ, կ'ըսէր Մինաս Փորձակատարեանը, այն ատեն շատ թշուառ էինք, ու ամէնքնիս գտնուած դրամ ունենալով, առատօրէն վայելեցինք. եւ վեհանձնութիւնը ունեցայ՝ մինչեւ անգամ երկու երեք տարի կերակրելու իմ մեռած եղբօրս կինը, որ մեր քով կը մնար: Ինչո՞ւ հակառակ իմ ցոյց տուած վեհանձնութեանս ու դէպի իմ եղբօրս կինը ցոյց տուած խնամքիս, դիս ա՛յսքան կը ստիպէք այդ մեզի բաժին ինկած դրամը ամբողջովին վճարելու: Անոնց կերա՞ծն ալ վճարելու եմ: Մենք մե՞ղք գործեցինք, քրիստոնէական հաւատքէ թելադրուած, խոստովանութիւն մը ընելով»:

Ահա ամբողջ առարկութիւնը, չքմեղանքը, այդ դրամը ամբողջովին կուլ տալու դիտաւորութեան: Եղբայրներ, որոնք այդ դրամով գործի ձեռնարկած, տուն շինած, ու ինքզինքնին կանոնաւորած են, այսօր վեհանձնութեան և խոստովանութեան պէս բառերու տակ կ'ուզեն քօղարկել արդարութեան դէմ գործուած ամէնէն աղտոտ մէկ գործերնին: Մենք երբեք չպիտի մեղադրենք զիրենք իրենց այս անիրաւ գործին համար. ցաւը, զոր կը զգանք, այն է, թէ անոնք որքան գծուծ նկատումներու խաղալիք կ'ընեն կրօնքը, ակամայ ու ստիպուած յայտարարութիւն մը, քրիստոնէական զղջացող խոստովանութեան հետ կը շփոթեն, և ասանկով կ'արատաւորեն հոգիին ամէնէն կենսական զգացումները, կեղծիքի, և ստութեան իրողութիւններու աներեսութեամբ: Քրիստոնէութեան ծրլուածն դուրս, անոնք բնաւ չպիտի տարբերէին անոնցմէ, որոնք գողութեան համար բանտի մութ խորշերը կը քնանան, եւ որոնց մէջ խղճի տեսակէտով, թերեւս աւելի անմեղներ գտնուէին, որովհետեւ շատեր կը գողնան գողցած ըլլալու համար, ուրիշներ կը գողնան անհրաժեշտ պէտքի մը համար, իսկ ասոնք կը գողնան, ջանալով ծածկել իրենց ձեռնարկը, կեղծ բարեպաշտութեան մը վարագոյրովը, որուն ետին իրենք չպիտի խղճէին թերեւս Յիսուսի շապիկն ալ գողնալ, եթէ պատեհութիւն ունեցած ըլլային: Անշուշտ ամէն եկեղեցիի մէջ կը գտնուին մարդեր որոնք ստութեան ու գողութեան նման յանցանքով աղտոտուած ըլլան, այնպէս որ չպիտի կրնանք գտնել բնաւ ժողովուրդ մը՝ ո՛ր եկեղեցիին ալ որ պատկանի, զերծ այդօրինակ նենգաւոր ու խարդախ գործերէ, ու մենք հաւասարապէս միեւնոյն նողկանքը ու միեւնոյն յանդիմանութիւնը ունինք այնպիսիներուն դէմ, ըլլան Հայ, թէ բողոքական կամ կաթոլիկ և կամ այլ ինչ: Բայց ինչ ըսել Փորձակատարեան եղբայրներուն և իրենց նմաններուն, որոնք, Աւետարանական եկեղեցիի անունին տակ պահուըտած, կը գործեն այն գայլերուն պէս, որոնք գառներու մաշկը և մորթը ունին վրանին:

Այս և այսպիսի օրինակներ մշտնջենաւորապէս ապացոյց մը պիտի ըլլան, և անհերքելի ապացոյց մը, թէ կրօնքը հիմնովին չպիտի կրնայ մարդը ուղղել իր բոլոր միտումներուն մէջ, ու դաւանափոխութիւնը տեսակ մը մեքենայութիւն պիտի ըլլայ, ռամիկ ու տգէտ մաքիավէլականութիւն մը:

Երեւոյթը կը խաբէ շատ անգամ, այն վառվռուն ծաղիկներուն պէս, որոնք իրենց գոյնին ու կենդանութեանը մէջ կը ծրարեն աղտոտ հոտը ու վնասակար թոյնը: Փորձառութիւնը որ տգէտներու համար շատ սուղի կը նստի, ամէնէն կենսական պայմանն է, աշխարհիկ կեանքի շաւղին մէջ: Ուրիշներու փորձառութենէն օգուտ քաղելու տրամադիր մէկը, հաւանականօրէն գտած կրնայ սեպուիլ իր բանալիք ճամբան, ու ահա այդ պատճառաւ մեր անձնական փորձառութենէն ալ մաս մը կը նուիրենք ընթերցող հասարակութեան, ցոյց տալու համար թէ պէտք չէ խաբուիլ այն մարդիկներէն, որոնք արտաքին բարեպաշտութիւնով մը, կամ դաւանափոխական ձգտումով մը, կ'ուզեն ծածկել իրենց հոգիի աղտոտութիւնները, և իրենց չարաչահ ու սինլքոր խորհուրդները արդիւնաւորել Աւետարանին ու աղօթքին վրայ յենած: Երբ այսօրինակ տեսարանի մը կամ խնդիրի մը հանդիսական ըլլաք, Փորձակատարեան եղբայրներուն օրինակը թող մտքերնէդ չելլէ երբեք:

Ահա իմ տալիք խորհուրդս:

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Արաբկիր, 6 յունիս 1900

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Բ.

Անցեալ մայիսի 21ին տօնուեցաւ այդ կրթական հաստատութեան 75ամեայ գոյութեան յոբելեանը: Այս առթիւ ես բնաւ միտք չունիմ հոս ընել դպրոցին պատմութիւնը, քանի որ յոբելեանին օրն իսկ հրատարակուեցաւ ան առանձին գրքոյկով, բայց չպիտի ուզեմ աչքէ վրիպեցնել քանի մը հանգամանքներ՝ որոնք ցոյց կու տան թէ Ներսէսեան դպրոցը ի՛նչ դեր կատարած է արեւելեան Հայերու կրթական գործին մէջ:

Այդ դերը շատ մեծ էր ու գրեթէ աննման՝ մինչեւ վաթսունական Թուականներու սկիզբները: Մինչեւ այդ ատենը անդրկովկասեան հայ թեմերէն ոչ մէկը կանոնաւոր թեմական դպրոց ունէր: Կանոնաւոր կ'ըսեմ անոր համար՝ որ մինչդեռ Ներսէսեան վարժարանը ունէր ապահովութեան աղբիւրներ և կը մատակարարուէր ժողովուրդին ներկայացուցիչներուն (հոգաբարձուներուն) կողմէ, միւս թեմական դպրոցները անուանական գոյութիւն ունէին և ամբողջապէս հոգեւորականներու իրաւասութեան տակ կը գտնուէին: Վաթսունական թուականներու սկիզբներն է որ վարժարանները հոգաբարձական մարմիններու ձեռքը անցան և սկսան բարգաւաճիլ:

Հիմնուած ըլլալով Թիֆլիսի մէջ ուր ուրիշ ամէն տեղէ աւելի կային կրթուած ու զարգացած Հայեր, Ներսէսեան դըպրոցը ուրիշ հայ վարժարանները կը գերազանցէր նաեւ կրթութեան մթնոլորտին և ուղղութեան տեսակէտով: Իրաւ է որ իր գոյութեան առաջին տարիներուն մէջ շատ երկրորդական աստիճանի մը վրայ կը գտնուէր և տուած ուսումը շատ սահմանափակ էր, այնպէս որ աշակերտներէն շատերը հոն նախնական կրթութիւն մը ստանալէ ետքը կը պատրաստուէին Վենետիկ մեկնիլ՝ բոլորովին կատարելագործուելու, բայց այդ անբաւարար դրութիւնը դրդիչ մըն էր ապագայ կատարելութեան համար: Վարժարանին աշակերտներէն անոնք որ Եւրոպա կրթուեր ու պէտքը զգացած էին դպրոցին անբաւականութեան պատճառաւ, հոն իրենց ուսումը աւարտելէ ետքը երբ Կովկաս դարձան, կրթութեան եռանդոտ առաքեալներ եղան և սկսան մարտնչիլ այն ամէն խոչընդոտներուն դէմ որոնք կրթութեան գործին ընթացքը կ'ուզէին կասեցնել: Անոնք, ջանացին գլխաւորաբար ժողովրդականացնել եւրոպական կրթութեան եղանակը, ինչ որ ահագին ծառայութիւն մըն է ինքնին: Յիսունական և վաթսունական թուականներու մէջ այդպիսով կրթական ահագին շարժում մը առաջ եկաւ, իրեն նպատակ ունենալով ժողովրդական կրթութիւնը՝ հիմնուած եւրոպական գիտութեան վրայ: Այդ շարժումը՝ որուն կողմնակից էին բոլոր կրթասէր երիտասարդները, անմիջական բաղխում մը ունեցաւ տգէտ տարրին հետ որ գլխաւորաբար կը բաղկանար վարժարանին բորբոսած և հինցած ուսուցիչներէն որոնք չէին ուզեր իրենց պաշտօնը ձեռքէ հանել: Բնականաբար յաղթանակը առջիններուն մնաց և Պետրոս Ջանշեան վարժարանին մէջ մտցուց կրթութեան նոր պահանջներուն համապատասխանող ծրագիր մը, առանց բոլորովին հինը քանդելու: Անոր ժամանակով վերջացաւ դպրոցին հին շրջանը և սկսաւ միջին շրջան մը: Իսկ երբ եօթանասունական թուականներուն երեւան եկան իրենց պաշտօնին գիտակից մանկավարժներ, այն ատեն նոր շրջան մը սկըսաւ դպրոցին համար որ ստացաւ ժամանակակից կրթական պահանջներուն համապատասխանող ուղղութիւն մը:

Ասանկով ահա Ներսիսեան դպրոցը սերտ կապերով կապուած է այն մտաւորական շարժումին հետ որ Ռուսահայոց կեանքին մէջ ամենալուսաւոր շրջանը կրնայ համարուիլ: Ներսէսի դպրոցը բոլոր միւս դպրոցներուն առաջնորդն ու ղեկավարողը կը դառնայ. ան է որ առաջին անգամ ըլլալով պատրաստուած աշակերտներ տուաւ և կատարեց վարժապետանոցի դեր՝ պատրաստելով Կովկասի գիւղերուն մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչներուն մեծ մասը: Աւելցնենք նաեւ՝ թէ մինչեւ 1860 թուականը՝ Ներսիսեան վարժարանը ունէր տպագրական մամուլ, որ եթէ միակը չէր Կովկասահայոց մէջ, գոնէ ամէնէն գործունեան ու արգասաբերն էր:

Յովհաննէս Կարբեցի կաթողիկոսի ժամանակ, դպրոցը անցաւ հոգեւորականութեան ձեռքը և աւելորդ է ըսել թէ ինկաւ շատ ողորմելի դրութեան մը մէջ: Բայց երբ Ներսէս կաթողիկոս եղաւ, վարժարանը նորէն յանձնուեցաւ հոգաբարձական մարմնի մը, վերստին շահեցաւ ժողովրդին վստահութիւնը, դարձաւ ամենուն սիրելի հաստատութիւն մը և ամէն կողմէ սկսան տեղալ նուիրատուութիւններ որոնք ապահովեցին վարժարանին նիւթական գոյութիւնը:

* * *

Այսօր՝ ուր վարժարանը տօնեց իր հիմնարկութեան եօթանասունըհինգամեակը, մենք, իբր անկեղծ բարեկամներ այդ վարժարանին, չենք կրնար չցանկալ որ մեր հոգեւոր վարչութիւնը չմոռնայ թէ վարժարանը ինչ էր Ներսէս, Մատթէոս և Գէորգ կաթողիկոսներու օրով: Այս օրուան օրս մեր լաւագոյն կրթական հաստատութիւնը Ներսիսեան դպրոցն է: Մենք կը հաւատանք որ այդպէս մնալով, անիկա պիտի շարունակէ մեծ բարիքներ մատակարարել մեր ժողովրդին, տալով անոր կարելի եղածին չափ կրթուած անդամներ և քահանաներ:

Եւ մենք, ի սրտէ կը փափաքինք որ Կովկասահայոց անդրանիկ դպրոցը միշտ բարգաւաճի, առաջդիմէ և հնարաւորութիւն ունենայ պարծանքով տօնելու դեռ այսպիսի շատ մը յոբելեաններ:

Առաջդիմութիւն՝ առողջ, հիմնալից կրթութեամբ:

Լ.

ՉԹ՚ԱՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՄԸ

Մայրաքաղաքիս ազգ. թերթերուն մէջ Գում-Գափուի Մայր Եկեղեցւոյ երկու քահանայից ծեծկուուքը կարդալով, մենք ո՛չ զարմացանք և ոչ ալ ցաւեցանք. վասն զի այս կարգի բարեծաղիկ քահանաներէն ամէն տեղ կը գտնուին, ինչպէս որ մենք ալ հոս ունինք անոնցմէ հատ մը, որ ճշմարիտ պատուհաս մը դարձած է քաղաքիս հայ հասարակութեան գլխուն: Իզմիրցին շատ լաւ կը ճանչնայ զայն. սակայն կ'արժէ որ այս տեսակ անձնաւորութիւն մը Իզմիրէ դուրս ալ ճանչցուի, ուստի անոր առաքինութիւններն ու բարեմասնութիւններ պիտի ջանանք դասաւորել հոս իրարմէ անկապ կերպով:

Եկեղեցւոյ այս սրբակրօն պաշտօնեան ժամանակ մը Մեսրոպեան Ազգ. վարժարանի ծաղկոցին մէջ ուսուցչութեամբ պարապելէ վերջ, բանաւոր պատճառաւ մը կը հեռացուի անկէ. և որովհետեւ խեղճ ու կրակ հայերէնէ մը զատ ուրիշ ոչինչ չէր գիտեր և շուկային ալ մարդ չէր, կը մտադրէ քահանայ ըլլալ, ուստի իր ազգականներուն միջոցաւ աստ անդ դիմելով, լալով պաղատելով կը յաջողի 5-10 ստորագրութիւն ժողվել և շունչը կ'առնէ շիտակ Երուսաղէմ, ուր կը գտնուէր արդի Ս. Հայրապետը, որ անոր ծերունի մօր թախանձանքէն ձանձրացած՝ քահանայ ձեռնադրել կու տայ և իր օձիքը ազատելու համար ջերմապէս կը յանձնարարէ Իզմիրի Նախորդ Առաջնորդ Ներսէս եպիսկոպոսին, որ քանիցս մերժելէ յետոյ, վերջապէս ճարահատ կը համակերպի մեծ տհաճութեամբ ընդունիլ զայն տեղւոյս քահանայական դասուն մէջ: Նորընծային գործը կ'ըլլայ գծուիլ Քարաթաշի նորընծային հետ, զոր բամբասելու ու անուանարկելու առիթը ձեռքէ չի փախցներ երբեք. և այսօր ամէն մարդ արդէն համոզուած է թէ՝ Քարաթաշի մէջ երբեմն տեղի ունեցած երկպառակութեան սկզբնապատճառը նոյն ինքն եղած է, այս ու այն՝ յիշեալ քահանային դէմ գրգռելով: Գալով իր պաշտօնի կիրառման, ա՛հ, շիտակը ըսելով աւելի աղէկ պիտի ընէր եթէ բնաւ եկեղեցի ոտք չկոխէր, քան թէ գար ու իր ընթացքով ժողովրդեան գայթակղութիւն պատճառէր. պարագայ մը՝ որ ստէպ առիթ տուած է մեր սիրեցեալ Առաջնորդ Հօր կողմէ իր խիստ կերպով յանդիմանուելուն. սակայն Ն. Սրբազնութեան ներողամտութիւնը զայն չզգաստացնելէն զատ կարծես քաջալերած է ա՛լ աւելի յառաջանալու իր անուղղայ ընթացքին մէջ. այնպէս որ եկեղեցին իրեն համար սրբավայրէ մը տարբեր բան մը եղած ըլլալ կը թուի ուր ուզածը կ'ընէ. շարականին գլուխը կամ բնաւ բերանը չի բանար և կամ քահանայի մը հետ երգած միջոցին դիտմամբ առանձին կը թողու զայն՝ որպէս զի խեղճը նեղուի. եկեղեցական երգեցողութիւնը արդէն իրեն համար խաղալիք դարձած՝ միշտ ձեւափոխութեան ենթարկուած է: Լուր օր մը եկեղեցպանութեան պնակին առաջնորդելու համար՝ չէ քաշուած վարձք պահանջելէ ու ստանալէ, թէեւ ի վերջոյ խնդիր ըլլալով փոխել տուած են իրեն: Ժամարարութեան միջոցին շատ անգամ կէս գիշերին չես գիտեր ո՞ւսկից կու գայ կը մտնէ իր խուցը գինով վիճակի մէջ. ժամարարական գանձանակը արդիւնաւոր ըլլալու համար՝ փոյթ չըներ թէ կ'ուշանայ զգեստաւորուելու, մինչեւ ատեն խեղճ դպիրները կոկորդնին կը պատեն «Խորհուրդ խորին»ը սկսելով ու երկարաձգելով: Այն աստիճան բարեգութ է որ, նշխարհաբաշխութեան առթիւ իր հետ պտտող ձայնաւոր աշակերտի մը նուէր տրուած չորս մէթալիքն իսկ ձեռքէն առնելով գրպանելու խիղճ չըներ: Հարանիքի ու ննջեցեալի տունը գրեթէ տարբերութիւն մը չունի իրեն համար. առաջնոյն մէջ եթէ գլուխը քաշած է՝ ըրածն ու թըռածը չգիտնալով ներկայ հանդիսականներու ծաղրուն առարկայ կ'ըլլայ ու իր կարգակիցներուն երեսները կը կարմրցնէ, երկրորդին մէջ խնդալն ու շաղակրատելը ձեռքէ չի ձգեր, փոխանակ հանդիսատ նստելով տխուր երեւոյթ մը առնելու՝ գոնէ ի ցոյցս մարդկան: Ժամեան միշտ ձեռքերն ու փակեղը ետին նետած՝ ա-

—)(4)(—

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

—Ա՛ռ, խե՛ղճ կնիկ, մինչեւ այսօր միայն թան ես տարել, այսօր էլ իւղը տար. թան էլ չկայ,. Աստուած տայ. տար եւ մի արտասուիր, քեզ պէսները երբ չարտասուեն, դուցէ ցաւն աշխարհից վերանայ:

Եւ այսպէս ամէն անգամ մի դիակ դուրս ձգելուց յետոյ, Գէվօն ջարդուած սրտով վերադառնում էր սաքուն, նստում բուխարու կողքին, սկսում էր կրակը բորբոքել անդադար աթար շարելով վրան, ասես վախենում էր, թէ մի դուցէ յանկարծ օջաղը մարի և նրա հետ էլ ծուխը կտրուի իր տնից: Սակայն աթարի կրակն անզօր էր տաքացնել օր աւուր աւելի և աւելի ցրտող սաքուն. պարապ գոմում սաքուն ինչպէս տաքանայ: Գիւղացիք էլ հետզհետէ քիչ էին յաճախում, դէ ինչ անէին խեղճերը, գոմում ցաւ կար, սաքուն էլ տաք չէր: Միայն խուլ ծերունին էր մի մշտական տեղում նստած, իր անբաժան չիբուխը ձեռքին. կարծես թէ նա մեխուած էր և անկարող էր հեռանալ ,և միայն գերեզմանը կարող էր խլել նրան բուխարու կողքից: Երկու ստուերներ լինէին ասես այդ երկու մարդիկը, մէկը ծերութիւնից և միւսը վշտից ջարդուած, մէկը խուլ էր ժամանակի երեսից և միւսը չէր խօսում, համրեա համր էր ցաւերի երեսից: Նստում էին վառ բուխարու այս ու այն կողմում ժամերով լուռ, նայում էին իրար և ծխում, ծխում: Նրանց վառ չիբուխներից բարձրացող ծուխը ձգվում էր դէպի բուխարին, խառնվում էր կրակի ծխին՝ տանելով իր հետ այնքան մտքեր, այնքան խոհեր: Ի՞նչ ասես չկար այդ ծխի մէջ, դարերի նախապաշարմունքներ, անզօր [illegible] հզօր ճակատագրի հանդէպ, անարատ աղօթք, մրմունջներ:

Գէվօն տանջվում էր մանաւանդ իր սաքուի դատարկութիւնից: Սաքուն՝ նրա օջաղի փառքը, նրա երկար տարիների խղճերի, աշխատանքի պտուղը, նրա բաղդաւորութեան գոռող պատկերը ամայանում, աւերվում էր: Հարեւանները փախչում էին այնտեղից, ինչպէս դեւերի որջից: Ժամերով աչքերը դրանը յառած, նա սպասում էր, որ մէկը ներս մտնի, որ սաքուում առաջվայ պէս, այն լաւ օրերի պէս խօսք, ծիծաղ լսվի, որ ամայութիւնը այնպէս հոգի չը հանի, որ սաքուի դատարկութիւնը այնպէս զգալ չը տայ գոմի ամայութիւնը, որ ցաւը այնքան հզօր և ինքն այնքան անտէր, անօգնական չը լինի: Բայց մարդ չը կար ու չը կար, հարեւանները կարծես խօսք մէկ էին արել էլ ոտք չը կոխել այնտեղ, ասես մի մութ դաւ կար կախված այդ անհիւրընկալ դարձած յարկի դէմ: Գէվօն իր յուսահատ, ցնված սրտի դառնութիւնը դուրս էր թափում թունաւոր մռռոցով:

—Ապերախտներ, ապերախտներ, ի՞նչ է եղել իմ տանը, որ չէք գալիս. մալըս կոտորվեց... ի՞նչ անենք, չէ Թաւաթն ու Բեալաչը դեռ ողջ են, նրանց գլուխը որ կենդանի լինի, իմ օջախին ինչ քար կանի:

Ապա նա ցածր էր իջնում եւ դէպի գոմէշները գնում, կանգնում էր մի քիչ հեռու և հիացած սիրահարի հայեացքով նայում էր նրանց երկար երկար, յետոյ մօտենում էր և փայփայում նրանց գլուխները, բռնում սուր եղջիւրները, գրկում էր հաստ պարանոցները և ձեռքը քսում ըստ իր սովորութեան նրանց մէջքերին: Կենդանիների հուժկու տեսքը դարձեալ սրտապնդում էր, յոյս էր տալիս նրան և Գէվօն մի փոքր հանդստացած, վերադառնում էր, գրաւում իր նախկին տեղը խուլ ծերունու դէմուդէմը, բայց իսկոյն անձնատուր էր լինում մռայլ մտքերի եւ ծխում, ծխում. նրա սիրտն էլ աւելի էր սեւանում, երբ մանաւանդ յիշում էր չորերը. քանի այդ չարագուշակ սեւ կտորները չար հրեշտակների պէս շարված են գիւղի շուրջը, նա չէր կարողանում հաւատալ, թէ իր գոմէշները վտանգից դուրս են: Երբեմն նա դաղտագողի դուրս էր գնում, նայում գիւղի շուրջը, յուսալով՝ թէ չարագուշակ չորերը վերցրած կը լինեն: Նա քայլում էր զգուշութեամբ, որ ոչ ոք չիմանայ իր անհանգստութիւնը, իր դուրս գնալու բուն պատճառը: Հէնց որ առաջին սեւ կտորն աչքին էր ընկնում, նա վախեցած յետ էր դառնում, և շտապով տուն հասնում:

Դողում էր մանաւանդ՝ երբ գոմէշներից մէկն ու մէկին նա գտնում էր անժամանակ պառկած, կամ երբ մէկը նրան բաւականաչափ առոյգ չէր երեւում: Տէր Աստուած, մի՞թէ այն չորերը չը պիտի վերցնեն, քանի իմ գոմէշները ազատ են ցաւից, մի՞թէ իմ տունը չէ ազատելու երկնքի զուլումից, մտածում էր նա: Մի անգամ նոյն իսկ իր յուսահատութեան մէջ նա գիշերով դուրս գնաց անիծած սեւ չորերը հաւաքելու հաստատ վճռով: Բայց երբ մօտեցաւ, երբ առաջինի փայտեայ կոթին ձեռք տուեց, որ դուրս քաշի, յիշեց խուլ ծերունու խօսքերը՝ «զակօնի բան է», և սարսափած յետ փախաւ մէկ մինչեւ գոմը վազելով:

Այսպէս յոյսի և երկիւղի մէջ էլի մի քանի օրեր անցան, ծանր օրեր: Մի վատ օր էր, ցուրտ, թխպոտ, այն օրերից մէկը, որոնք իրանց մռայլ քօղի տակ ցաւերի գաղտնիք ունին, որ բերում են ցոյց տալու աշխարհի անհամներին, բաղդի խորթ զաւակներին: Այդ օրը Գէվօն չէր հեռանում գոմէշների մօտից, նրանք այնպէս չէին, ինչպէս որ պիտի լինէին: Ճաշվայ հերը դեռ առաջներն էր, իսկ նրանք դեռ պառկած էին և կարծես դժուարանում էին ոտքի ելնել, երկուսն էլ հիւանդ էին: Ցաւն աւելի հզօր հանդիսացաւ, քան մարմնակազմը, ի զուր էր Գէվօն ծնկները տրորում, գլխին տալիս: Ճակատագիրը իր վերջին մահացու հարուածն էր իջեցնում. այս անգամ ոչ թէ երեխաների թացանն էր կտրվում, այլ հացը:

Երկու հսկայ կենդանիները մեռնում էին Գէվօի աչքի առաջ ցաւի ծանրութեան տակ ընկճված և նրանց լայն կոկորդներից ու ուռած քթածակերից հառաչանքը դուրս էր գալիս ուժգին փնչոցներով և նրանց հաստ պարանոցները ոլորվում էին, և նրանց յաղթ մարմինները ցնցվում, գալարվում էին ցաւից: Ապրելու ցանկութիւնը շատ էր հզօր այդ ճարճատող ոսկորների և այդ ձգձգվող, ուժեղ ջլերի մէջ՝ կենդանիները կռւում էին մահվան հետ:

Գէվօն նայում էր ոչնչացման, աւերման այս ահաւոր տեսարանին, որ աւելի եւս ազդու էր դառնում անմռունչների օրհասական պայքարով. Նա նայում էր իր օջախի կործանման այս վերջին գործողութեանը և մտածում էր թէ ուր պիտի փնտռել աղբիւրն այս բոլորի: Դարմանի, փրկութեան յոյս չունէր այլ եւս, չէր աղօթում, այլ մտածում էր և կուզէր իմանալ, օ՛, սաստիկ կուզէր իմանալ, թէ ո՞ւր է ծագումը, պատճառը այս ամենակարող չարիքի: Երկինքն ինչո՞ւ է հարկաւոր, որ այս երկու բարեբեր ույժերը, այս ապրուստ հայթայթող գոմէշները մեռնեն, ոչնչանան տանելով իրանց հետ այնքան անմեղ գոյութիւններ: Գիւղը գիւղում տաւարի շատ հիւանդութիւններ կայ ու կայ, ինչո՞ւ, գիւղը երկնքի տակ չէ՞, տիեզերքի, աշխարհի մի մասը չէ՞, մի՞թէ աշխարհի հիւանդութիւնն ամէն տեղ հաւասար չէ բաշխած, ինչո՞ւ հապա այդքան շատ է գիւղի բաժինը: Չը լինի՞ թէ գիւղի վերեւ երկինք չը կայ, հապա ի՛նչ է այն կապուտակ անհունութիւնը, մի՞թէ այն չէ երկինքը: Խաւար գեղջուկը այս բոլոր հարցերի հանդէպ ոլորում էր իր մատները, սղմում իրար վրա ատամները. և կատաղած էր, ո՞ւմ դէմ...

Երբ երկու հսկայ դիակները վերջապէս ձգվեցին գոմում անշարժ, երբ այնտեղ այլ եւս կենդանի շունչ չը մնաց, այն ժամանակ Գէվօն հեռացաւ, էլ չէր արտասվում, բարձրացաւ սաքուն, մօտեցաւ խուլ ծերունուն, բռնեց նրա ոսկրոտ ուսը, թափով ցնցեց ճչալով.

—Հէ՛յ, էսքան ապրել ես, ասա՛, ո՞ւր է երկինքը:

Ծերը չը հասկացաւ և նայում էր ապուշ ապուշ:

—Չը լսեցի՞ր, խուլ պլեւոր, երեւի երկինքն էլ քեզ պէս խուլ է, երկինքն էլ քեզ պէս անզօր, թէ որ էդպէս է, էս սոր անոր հետ կատակաբանութեան կ'ելլէ բարձրաձայն։

Ահա Իզմիրի նման զարգացեալ քաղաքի մը հայ հասարակութեան հոգեւոր պէտքերը մատակարարելու կոչուած Աստուծոյ տան պաշտօնէի մէկ նմոյշ մը։

Իզմիր   ԼԵՒՈՆ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Չինու կառավարութիւնը.— Անգլիական զեկոյց մը.—Բէքինի դեսպանները.—Ճաբոն.—Տէրութիւնները —Մատրիտի չինական դեսպանը.— «Թայմզ»ին հեռագիրները.—Թիէն-Ցին։

Թուան իշխանին Բէքինի մէջ գործերու գլուխը անցնելու պարագաներուն վրայ սա տեղեկութիւնները առնուած են Լոնտոն.

Յունիս 19ին Բէքին հասաւ փոխարքաներուն և կառավարիչներուն ծանուցագիրը որով կը քննադատէին՝ Պոքսըրներուն շարժումով առաջ եկած կացութիւնը։ Նախարարներուն մեծ Խորհուրդը գումարուեցաւ։ Նիստին սկիզբէն իսկ կ'երեւար թէ անդամները տարակարծիք են։ Եունկ-Լու զօրավարը պահանջեց վերցնել Պոքսըրները՝ Չինու օգտին համար։ Խնամակալուհին ալ Եունկ-Լուի համամտութիւնը յայտնեց, դիտել տալով թէ ատկէ զատ ուրիշ միջոց մը չկայ. բայց Թուան իշխանը միջամտելով իր դիրքը մէջ բերաւ և յայտարարեց թէ ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի պատերազմի օտարականներուն դէմ և թէ բոլոր պատասխանատուութիւնը պիտի ստանձնէ։ Պատերազմական Խորհուրդին նախագահ Քանկ-Եի ալ միեւնոյն կարծիքը յայտնեց։ Երկուքն ալ «Անկցի՛ն օտարականները» պոռալով ժողովասրահէն դուրս ելան։ Այդ աղաղակը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ հոն գտնուող ամէն դասակարգի պաշտօնեաներուն վրայ։ Թաթարական քաղաքին ամբողջ ժողովուրդը կրկնեց այդ աղաղակը և զէնքի դիմեց Եւրոպացիներուն վրայ յարձակելու համար։ Թուան իշխանը իր պահակազօրքերը հաւաքեց և յետոյ վարչութեան գլուխը անցաւ։ Ժողովուրդը փողոցին մէջ յարձակեցաւ Եունկ-Լուի վրայ։ Դեսպանատուները յարձակումներ կրեցին։

—Լոնտոնի լրագիրները սա զեկոյցը հրատարակեցին.—«Հեռագրով տեղեկութիւն ուղղուած ըլլալով Բէքինի կացութեան վրայ, վաւերական աղբիւրէ սա հեռագիրը ստացուեցաւ.

Շանկայ, 5 յուլիս.— Պատրաստուեցէ՛ք ամէնէն գէշ լուրերը իմանալու։

—Շանկայէն կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէսի.

«Բէքինէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ դեսպանատունը ապաստանած օտարականները յունիս 30ին կամ յուլիս 1ին իրենց ռազմամթերքները սպառած ըլլալով, չինացի զինուորները եւ Պոքսըրները յարձակեցան դեսպանատան վրայ։ Բոլոր օտարականները սպաննուեցան և դեսպանատուները այրուեցան։ Չինացիները վայրի գազաններու պէս յարձակեցան իրենց զոհերուն վրայ։ Մէկ վայրկեանի մէջ դեսպանատան սրահը դիակներով լեցուած էր։ Այդ միջոցին ուրիշ Չինացիներ շէնքին ներքին մասը մտնելով կ'աւարտէին իրենց քստմելի գործը։ Այդ լուրը կարելի չէ ստուգել օտար աղբիւրէ։ Չինացիներուն ընթացքը՝ օտարականներուն հանդէպ եզական կերպով փոխուեցաւ։ Լաւագոյն դասակարգի պատկանող Չինացիները կարեկցութիւն մը ցոյց կու տան օտարականներուն նկատմամբ. ժողովուրդն իսկ լուռ կը մնայ։ Հիւպատոսական մարմինը կը վախնայ թէ այդ լուրերը մի՛ գուցէ ստոյգ ըլլան. չինական պաշտօնեաները չեն փութար հերքում տալու։ Այն օրը որ Թուան իշխանը վարչութիւնը ձեռք կ'առնէր, զինուորները և Պոքսըրները կը կողոպտէին ու կը քանդէին չինական մաքսատունը։ Սըր Ռոպէրթս Հարթ, անգլիական գոմիսէրը, և իր գլխաւոր պաշտօնեաները յաջողեցան փախչիլ և անգլիական դեսպանատունը ապաստանիլ, ուր արդէն կը գտնուէր Մոնսինեօր Ֆավիէ։ Կ'ըսուի թէ անգլիական դեսպանատունը ապաստանած Եւրոպացիները որոշեր են ամէն պարագայի մէջ, բաւական ռէվոլվէր ու փամփուշտ պահել, որպէսզի ծայրագոյն վայրկեանին կարենան սպաննել կիները ու տղաքը, փոխանակ զանոնք յանձնելու Չինացիներուն ձեռքը։ Զրոյց կայ թէ Ճաբոն քառասուն հազար հոգի պատրաստ ունի որոնք տասնըհինգ օրէ ի վեր հրամանի կը սպասեն ճամբայ ելլելու համար։ Չինացիները երկար պատերազմի մը կը պատրաստուին։ Մէկ քանի շաբաթ առաջ Անգլիոյ ընդհանուր հիւպատոսը ուզեց գիտնալ թէ ի՛նչ բանի պիտի գործածուին այն զէնքերը որոնք մեծ քանակութեամբ կը հասնին չինական նաւահանգիստները. բայց բնիկ գոմիսէրը պատասխանեց թէ անգլիական գոմիսէր Սըր Ռոպէրթ Հարթ պատուիրած էր իրեն բան մը երեւան չհանել։ Վուան-Սի-Քայի զօրավարին զինուորները ստուար թիւով կը միանան Պոքսըրներուն։

—Լոնտոնի ճաբոնական նոր դեսպանը որ անցեալ ուրբաթ Անգլիոյ մայրաքաղաքը ժամանեց, թղթակցի մը հետ տեսակցելու միջոցին ըսեր է.

«Ճաբոնի առաջարկած բոլոր պայմանները եթէ ընդունուէին, պատճառ մը չեմ տեսներ թէ Ճաբոնի կառավարութիւնը յանձն չառնէր՝ Չինու շփոթութիւնները զսպելու գործը։ Զինուորներու փոխադրութիւնը տասը օրէն աւելի պիտի չտեւէ։»

—Շաբաթ օրը Ճաբոնէն Լոնտոն հասած պաշտօնական լուրերու նայելով, Ճաբոնի կառավարութիւնը պատրաստ է նոր զինուորներ ղրկելու Չին։ Ճաբոն 20 հազար զինուոր շարժման վիճակի մէջ դրած է, որոնք կազմ ու պատրաստ են առաջին հրամանին ճամբայ ելլելու։ Ճաբոնի իշխանութիւնները կը խորհին թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը կը սպասէ Տէրութեանց միջեւ աւելի բացորոշ համաձայնութեան մը կնքման՝ արդի պարագաներուն մէջ ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին։

—Լոնտոնի լրագիրները Պէրլինէն հեռագիր մը կը հրատարակեն ծանուցանող թէ Տէրութիւնները համաձայնութեամբ որոշեր են որ Ռուսիա ու Ճաբոն հարիւր հազար զինուոր ղրկեն Չին։ Անգլիա, Գերմանիա ու Ֆրանսա ալ քանի հազարական պիտի ղրկեն. միւս տէրութիւնները, որոնց ներկայացուցիչները սպաննուած են, պիտի գործակցին անգլիական, գերմանական ու ֆրանսական զինուորներուն։

—Մատրիտէն կը հեռագրեն յուլիս 5 թուականով.— Չինու նոր դեսպանը որ երկու օրէ ի վեր Մատրիտ հասած է իր քարտուղարին հետ, այցելութիւն չտուաւ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարին. նաեւ ո և է դիմում չըրաւ իր յանձնաբարագիրները մատուցանելու համար։ Դեսպանատունը գոց է։ Դեսպանը լրագիրներէն միայն կ'իմանայ Չինու դէպքերը և ինք ուղղակի հեռագիր չէ ստացած։

—Թայմզ շաբաթ օրուան իր թիւին մէջ հետեւեալ հեռագիրները հրատարակած է.

Շանկայ, 6 յուլիս.—Տեղական թերթերը սա զեկոյցը հրատարակեցին զոր ստորագրած է Անգլիոյ ընդհանուր հիւպատոսը.

«Ուէյ-Հայ-Ուէյ երթալիք ուղեւորներուն կը ծանուցուի թէ այդ երկրին մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուած է, և թէ ոչ ոք պիտի արտօնուի ցամաք ելլելու։»

Պէրլին.—Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ հարաւային Մանչուրիոյ մէջ ապստամբութիւնը տարածուած է և թէ Մուքտէնի մօտ գտնուած ածուխի հանքերը, Նիու-Շուանկի երկաթուղին և հեռագրական թելերը քանդուած են։ Բորթ-Արթուրի հեռագիրները Չէ-Ֆուի ճամբով կը ղրկուին։

Նիւ Եորք.— Ամերիկեան նաւային նախկին սպայ Պ. Քու շահեկան պատմութիւն մը կ'ընէ Բէքինի անգլիական դեսպանատան նկատմամբ։ Կ'ըսէ թէ 1888ի դէպքերէն ետքը դեսպանատունը ամրացուցին և պահակներու պետը երկու տարի առաջ կը յայտարարէր թէ գաղտնի անցք մը կայ, ուրկէ կարելի է ազատիլ եթէ շէնքը պաշարուի։

Բեդերսպուրկ.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանը սա հեռագիրները ստացաւ.

Նիքոլսք, 1 յուլիս.—Քիրինի նահանգին մէջ Մանչուրիոյ երկաթուղիներուն վարչութիւնը պարպուեցաւ. Խաղախներուն թիւը աւելցնել, վասն զի հիմա գտնուած զինուորները անբաւական են։ Հայ-Լուն-Չէնի չինական կառավարիչը, տեսնելով որ Պլակովէշչենսքի ռուս զինուորները դէպ ի Ջիձիքար կը յառաջանան, իրար անցաւ և առաջարկեց չինական զինուորներու միջոցաւ պահպանել երկաթուղիի գիծը։ Վերջերս Մուքտէնի և Թիէ-Լինի մօտ Պոքսըրներու կուսակիցներ գտնուեցան։ Լէու-Եան-Չէուի մէջ երկաթուղիի գիծը ու կամուրջը քանդուեցան. կայարանը այրուեցաւ։

Նիու-Շուանկ, 22 յունիս.—Մուքտէնի վառօդարանը գրաւուելու միջոցին յիսուն հոգի սպաննուեցան։ Պոքսըրները անցեալ օր չմասնակցեցան երկաթուղիի գիծին քանդմանը։ Չինացի կառավարիչը կը ծանուցանէ թէ հեծելազօրքեր Մուքտէնէն ճամբայ ելած են և Ին-Քէուի կայարանին մօտ պիտի համախմբուին։ Օտարականները վախնալով որ շփոթութիւն մը եթէ ծագի, չինացի զինուորները կարելի է թշնամական ընթացքի մը հետեւին, իրենք, քաղաքացիական զինուորներու խումբ մը կազմեցին և խնդրեցին ռուսական Օթվաժնի զրահաւորին հրամանատարէն որ իրենց հրամանատարութիւնը ստանձնէ։ Մանչուրիոյ երկաթուղիին չինացի գործաւորները կը հեռանան։ Քաղաքին մէջ չինական բոլոր վաճառատուները փակուած են։

Ուաշինկթըն.—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը յուլիս 6 թուականով սա հեռագիրը ստացաւ Շանկայի իր ընդհանուր հիւպատոսէն.

«Կացութիւնը ծանրակշիռ է և շարժումը կը տարածուի։ Եթէ Միջազգային զինուորները հիւսիսային կողմը ձախողուած մը ունենան, շարժումը Չինու կեդրոնին և հարաւին մէջ ալ պիտի տարածուի. ասոր հետեւանքով Չինու ներսերը գտնուող բոլոր օտարականները պիտի սպաննուին և վաճառականութիւնը բոլորովին բնաջինջ պիտի ըլլայ։ Բազմաթիւ զինուորներու պէտք կայ՝ հիւսիսային նահանգներու փոխարքաները ընկճելու և հարաւային նահանգներու փոխարքաներուն ալ ոյժ տալու համար»։

Միւս տէրութեանց հիւպատոսներն ալ միեւնոյնը հեռագրեր են իրենց կառավարութիւններուն։

—Թիէն-Ցինէն առնուած լուրերու նայելով միջազգային զինուորները պէտք է խիստ բազմաթիւ ըլլան ոչ միայն չինական բանակին դէմ դնելու, այլ գործողութեանց կեդրոնին հետ հաղորդակցութիւնները, շարժուն հիւանդանոցները և խմելու ջուրի մատակարարութիւնը պաշտպանելու համար։ Այս վերջին կէտը ամէնէն կարեւորն է, վասն զի բոլոր ջրհորները թունաւորուած են և միայն գետակներու ջուրերը կան խմելու համար։ Չինացիները սոսկալի վայրագութիւններ գործեցին վիրաւորներուն վրայ և դիակներն ալ յօշոտեցին։ Թունկ-Ֆու-Սիանկ զօրավարը իր տասը հազար զինուորներով որոնք չինական բանակին ամէնէն բարեկարգ զինուորներն են, հարաւային արեւմուտքէն կը քալէ Բէքինի վրայ, որուն շուրջը գտնուած բանակը յիսուն հազար հոգիէ կը բաղկանայ։ Բէքինի փողոցներուն մէջ Պոքսըրները կը կռուին զինուորներու հետ։ Նիէ զօրավարին բանակէն տասը զօրագունդեր դասալիք եղած են և Թիէն-Ցինի հիւսիսային կողմը կ'ասպատակեն։ Ամէնէն աւելի խաղաղիկ Չինացիները կը նեղուին, վասն զի միջազգային զինուորները Թիէն-Ցինի արուարձանները կ'այրեն՝ թող չտալու համար որ Պոքսըրները հոն ապաստանին. այս վերջիններն ալ շրջակայ բոլոր գիւղերը կը քանդեն ու կը կողոպտեն։ Ամէն կողմերէ կը տեսնուին հրդեհի ամպերը։ Թիէն-Ցին այսօր, տասնըհինգ օրէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, չռմբակոծուեցաւ։ Օտար սեպհականութեանց մէջ բնակող եւրոպական բոլոր ընտանիքները իրենց տեղերը վերադարձան։ Կիները ու տղաք Թաքու պիտի ղրկուին, երբ կարելի ըլլայ։ Փողոցներուն մէջ Չինացի տեսնել կարելի չէ. ամէնէն հարուստները՝ իրենց ընտանիքներով՝ հոս ու հոն կը թափառին ապաստանարան մը գտնելու համար։ Ուրիշներ իրենց տուներուն ետին կը պահուին և հրացան կը պարպեն փողոցէն անցնող Եւրոպացիներուն վրայ։ Թիէն-Ցինի մօտ և դաշտերուն մէջ հազարաւոր Չինացիներու դիակներ անթաղ մնացած են։ Գետակը, ասկէ մինչեւ Թաքու, դիակներով լեցուած է որոնք ջուրին երեսը կը տատանին. շուները կը լափեն զանոնք։ Հոս գտնուող օտարականները կ'ըսեն թէ իրենց կեանքը Ռուսներուն կը պարտին, վասն զի անոնք եթէ չըլլային, միւս տէրութեանց փոքրաթիւ զինուորները անպատճառ պիտի ջախջախուէին։ Անցեալ շարժման չորեքշաբթի օրը երբ Չինացիները կը պաշարէին քաղաքը ամէն կողմէ, և երբ ամէնէն քաջասիրտներն ալ կը սկսէին յուսահատիլ, Ռուսիոյ ընդհանուր հրամանատար Վօղաք գնդապետը կարգադրեց որ գլխաւոր զօրաբաժինը՝ ոչ-զինուորականներուն հետ՝ դէպի Թաքու քալէ և միւս կողմէ ալ 400 Ռուսերը Թիէն-Ցինի մէջ մաքառին Պոքսըրներուն դէմ, որպէս զի միւս Եւրոպացիները ազատին, բայց ամերիկացի և անգլիացի զինուորները ժամանակին հասած ըլլալով, հարկ չմնաց Ռուսերուն այդ վտանգաւոր գործին։ Իբրեւ ապացոյց մը այն պարագային թէ Չինացիները մինչեւ հիմա զինուորական մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսած են, ցարդ անծանօթ մնացած զինարաններ երեւան հանուեր են։ Թիէն-Ցինի շրջակայ երեք զինարաններուն մէջ քանդուած զէնքերը՝ ամէնքն ալ նոր դրութեամբ՝ յիսուն միլիոն փր.ի չափ արժէք մը ունենալ կ'ենթադրուին։ Լուր ելաւ թէ քառասուն հազար Չինացիներ պիտի յարձակին Թիէն-Ցինի վրայ. պատրաստութիւններ տեսնուեցան, բայց ետքը հասկցուեցաւ թէ այդ զրոյցը անհիմն է։ Սէյմուր ծովակալը երբ ամերիկեան երկու սպաներու հետ տուն մը կը գտնուէր, ուսին թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ գնդակով մը։ Օրուան չորս հերոսներն են երեք Խաղախներ և երիտասարդ Անգլիացի մը որոնք առանձին Թաքու գացին ձիով, օգնութիւն ուզելու համար. թշնամիներու միջեւերէն կ'անցնէին գնդակներու տեղատարափի մը տակ։ Ընդհանուր հրամանատարները իրենց կառավարութիւններէն պատուանշաններ ուզեցին այդ չորսին համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տէրութիւնները —Ճաբոն.—Ռուսիա։

Քանի մը օրէ ի վեր մեծ տէրութեանց միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ լիազօր իշխանութիւն տալու Ճաբոնի որ զինուորական միջամտութիւն մը կատարէ Չինու մէջ։ Լրագիրները ըսին թէ այդ մասին դիտողութիւններ ըրաւ Ռուսիա, որուն հետեւեցան Գերմանիա և Ֆրանսա։ Ռուսական հեռագրական գործակալութիւնը որ Բեդերսպուրկի դաշնիճին կէս-պաշտօնական օրկանն է, կը ծանուցանէ թէ յունիս 27էն ի վեր, Ճաբոնի պահանջումով, Ռուսիա հաւանութիւն յայտնած էր որ Ճաբոն ուրիշ զինուորներ ղրկէ Չին և Թոքիոյի դաշնիճն ալ միեւնոյն ատեն յայտարարած էր թէ պատրաստ է տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ գործելու։ Վիեննայի լրագիրները կ'ըսեն թէ այն օրէն ի վեր որ Ռուսիա իր հաւանութիւնը յայտնեց, տասը օր անցած է, և ինչպէս Լորտ Սոլզպէրի ուրբաթ օրը յայտարարեց Լորտաց Խորհուրդին մէջ, յայտնի չէ թէ Ճաբոն ուրիշ զինուորներ ղրկելէ առաջ, պիտի առաջարկէ՞ այն տեսակ պայմաններ որոնց ինչ ըլլալը ծանօթ չէ, և թէ բոլոր տէրութիւնները պիտի ընդունի՞ն այդ պայմանները։ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը ուրբաթ օրը պաշտօնական հեռագիր մը ստացեր է թէ Ճաբոն վերջնապէս որոշած է խառն զօրաբաժին մը ղրկել Չին, որով հոն գտնուող զինուորներուն թիւը պիտի բարձրանայ 22,000ի։ Ռուսիա տեսնելով որ շփոթութիւնները Մանչուրիոյ մէջ ալ տարածուած և Մուքտէնի ածուխի հանքերը, Նիու-Շուանկի երկաթուղիի գիծերը և հեռագրական թելերը քանդուած են, և թէ ռուս ճարտարագէտները, գործաւորները ու զինուորները յարձակումներու կ'ենթարկուին, զանազան միջոցներ ձեռք առաւ, որոնց առաջինն է արեւելեան Սիպերիոյ բանակին չինական սահմանագլուխին վրայ համախմբումը՝ Նիտէրմիլլէր զօրավարին հրամանատարութեամբ։

—Լոնտոնի ճաբոնական դեսպանը շաբաթ օրը ստացեր է իր կառավարութեան պատասխանը՝ Տէրութեանց հետ համախորհուրդ՝ ճաբոնական բազմաթիւ զինուոր ղրկելու համար Չին։ Ճաբոնի կառավարութիւնը յայտարարեր է թէ զօրաբաժին մը արդէն պատրաստ է ճամբայ ելլելու։ Եւրոպական թերթերը կ'ըսեն թէ ատկէ չի հետեւիր թէ Ճաբոն առանձին գործելու իրաւասութիւն մը ստացած է, այլ միւս տէրութեանց հետ պիտի գործէ՝ Չինու մէջ շարժումը զսպելու համար։ Ճաբոնական զինուորները անմիջապէս Թաքու ցամաք պիտի ելլեն։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Պոթա զօրավարին սպայակոյտի պետը յայտարարեր է տեսակցութեան մը միջոցին թէ Պօէրները կը յուսան որ իրենց անկախութիւնը պիտի պահպանեն և պիտի ստիպեն Անգլիացիները հեռանալ հարաւային Ափրիկէէն։ Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռէյց ըսեր է Տէյլի Թէլէկրաֆի թղթակցին.

«Ըսէ՛ք ձեր լրագրին և անոր միջոցաւ ամբողջ աշխարհի թէ հարաւային Ափրիկէի Հանրապետութիւնը, մինչեւ որ հինգ հարիւր Պօէր ողջ մնայ, իր անկախութեանը համար պիտի պատերազմի. անոնք մեռնելէն ետքն ալ պայքարը պիտի շարունակուի։ Այս է մեր վերջնական որոշումը։»

—Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին վրայ առնուած լուրերէն կ'երեւայ թէ Պօէրները կ'ընդդիմանան թէ՛ Օռանժի հիւսիսային արեւելեան և թէ Թրանսվալի արեւելեան կողմերը։ Ամէնէն աւելի բուռն ճակատամարտները կը կատարուին Պէթլէհէմի և Ֆիքսպուրկի շուրջը՝ Օռանժի մէջ։ Ահաւասիկ հեռագրական գլխաւոր լուրերը։

Լոնտոն, 7 Յուլիս.—Բէյճըրթ զօրավարը յուլիս 3ին Բիէզիրֆոնթայնի մէջ ճակատամարտ մը ունեցաւ Պօէրներուն հետ։ Զօրավարը թշնամին վանեց զօրաւոր դիրքէ մը և մինչեւ Պրոնքֆոնթայն յառաջանալով հոն բանակեցաւ. յետոյ հալածեց Պօէրները. յուլիս 4ին Պլուքորբէէ հասած էր, Պէթլէհէմի հիւսիսային արեւմուտեան կողմէն 15 մղոն հեռու։ Բէյճըրթ զօրավարը կը ծանուցանէ թէ Շթայն Նախագահին կառավարութեան բոլոր անդամները Պէթլէհէմ կը գտնուէին, բաց ի ընդհանուր արկղակալէն որ Վրէտ գացած է՝ նոր մայրաքաղաքը։ Կ'ըսուի թէ Շթայն նախագահն ալ լեռները փախած է։ Սըր Ռեդվէրս Պուլլըր կը ծանուցանէ թէ Հայտէլպէրկի երկաթուղիին գիծը վերահաստատուած է, որով Բրէթորիա երկաթուղիով հաղորդակցութեան մէջ է Նաթալի հետ։

Մազէրու, 5 Յուլիս.—Պօէրները երէկ յուսահատական փորձ մը ըրին՝ Ֆիքսպուրկը նորէն գրաւելու համար. կէս գիշերին յարձակեցան. ճակատամարտը որ շատ կատաղի էր, ժամ մը տեւեց։

Լոնտոն, 7 Յուլիս.— Քէյփթաունէն կը հեռագրեն թէ Տիվէթ զօրավարը 12,000 զինուոր ունի որոնք պատրաստ են ծայրագոյն կորովով մը կռուելու և Անգլիացիները վանելու համար իրենց երկրէն։

—Լուրէնսօ-Մարքէզէն կը հեռագրեն յուլիս 6 թուականով որ Պօէրները նորէն գրաւեր են Ութրէխթը։ Պօէրները ամէն կողմ կ'ամրանան, մանաւանդ Լուրէնսօ-Մարքէզէն Բրէթորիա տանող գիծին վրայ։

—Տէյլի Էքսբրէս Լուրէնսօ-Մարքէզէն հեռագիր մը կը ստանայ ծանուցանող թէ բազմաթիւ Պօէրներ կան այդ քաղաքը որոնք կ'աշխատին Բորթուկալի կառավարութենէն արտօնութիւն ձեռք բերել՝ Կազալանտի մէջ հաստատուելու համար։

Ընթացիկ լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Ուլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Խարիճիէի արքունի դատախազի օգնականներէն Ապտիւլլէթիֆ պէյի, Սանիէի աստիճան՝ Վառնայի վաճառականներէն ու երեւելիներէն Ահմէտ Պիճան էֆ.ի։

—Կ. Պոլսոյ Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ անուանուեցաւ Բերայի Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Րիֆաթ պէյ։ Սկիւտարի Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ անուանուեցաւ Կ. Պոլսոյ Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Մէհմէտ պէյ։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պէլկրատի գերմանական դեսպան Պարոն Վէքէրկոթէրի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սերպիոյ թագաւորին պալատան տնօրէն Լէշեանին դեր-դնդապետին և սերպիական սահմանագլուխին գոմիսէր Նէշիչ դնդապետին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ.—Թուրք լրագիրներու այսօրուան թիւին մէջ հրատարակուած Պաշտօնական Զեկոյց մը կը ծանուցանէ Վեհ. Սուլթանին հրամանով կազմութիւնը այն յանձնաժողովին որ գաւառները պիտի երթայ տեղւոյն վրայ ուսումնասիրութիւն և քննութիւն կատարելով տեղեկագրելու թէ երկրագործութեան արհեստին, քաղաքային վարչութեան դրութեան և ելմտական գիտութեան պահանջմանց համաձայն ի՛նչ միջոցներ ձեռք առնելու է, որպէս զի ժողովուրդը աւելի եւս բարեկեցիկ ու բարգաւաճ վիճակ մը ունենայ։ Այդ յանձնաժողովը որուն նախագահն է Եէնիբազարի նախորդ կառավարիչ Ֆերիտ փաշա, կը կազմեն Մալիէի Խորհուրդին անդամ Ճեմալ պէյ, սպայակոյտի երրորդ ճիւղէն դեր-գնդապետ Իպրահիմ պէյ և դեր-հազարապետ Շեվգի էֆ։ Յանձնաժողովը քիչ օրէն ճամբայ պիտի ելլէ իր պաշտօնին ձեռնարկելու համար։

ՃԷՎԱՏ ՓԱՇԱ.— Ե. զօրաբանակին հրամանատար Ճէվատ փաշա որ իր հիւանդութիւնը դարմանելու և օդափոխութեան համար Կ. Պոլիս գալու արտօնուած էր, երէկ իրիկուն ժամ 10 ուկէսին հոս ժամանեց Մէսաժըրիի Նիկէր շոգենաւով։ Ն. Բարձրութեան հետ կը գտնուէին եղբայրը՝ Շաքիր փաշա և հազարապետ տոքդ. Մօրիզ պէյ, Պէյրութի ֆրանսական բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն Տոքդ. Տօլլան ու Լավալունարտէր՝ շոգենաւին մէջ ի հարկին պէտք եղած դարմանները ընելու։ Ճէվատ փաշա իր ընտանիքին կողմէ ընդունուելով, ուղղակի Նշան Թաշի իր ապարանքը գնաց։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով անոր ժամանումը, սենեկապետ Ֆաիզ պէյը ղրկեց և որպիսութիւնը հարցնել տուաւ։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին շինութեան յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ կայս. պալատան մէջ։ Վեհ. Սուլթանը Իր բարձր գոհունակութիւնը յայտնեց՝ իմանալով որ Պրուսայի նահանգին մէջ 75,000 ոսկի պիտի հանգանակուի Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին ի նպաստ։ Նպաստամատոյց յանձնաժողովն ալ երէկ գումարուեցաւ ելմտական Նախարար Րէշատ պէյի նախագահութեամբ և պահ մը աչքէ անցուց այդ հանգանակութեան յատկացուած սենեակին կահաւորումը։

ՆԱԲՈԼԻԻ իշխանը ու իշխանուհին երէկ՝ հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ՝ Բէհպէր շոգեմակոյկով Էմիրկեան գացին Սեւ Լերան դեսպանատունը և ընդունուեցան դեսպան Պ. Պաքիչի ու պաշտօնեաներուն կողմէ։ Հարկ եղած պատուասիրութիւններէն ետքը գեղեցիկ ծաղկեփունջեր մատուցուեցան Նոցին Բարձրութեանց։ Ինչպէս յայտնի է, իշխանուհին Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին աղջիկն է։ Դեսպանատան պարտէզին մէջ պտոյտ մը կատարելէ ետքը իշխանը և իշխանուհին Թարապիա երթալով այցելեցին իտալական դեսպանատունը։ Նաբոլիի իշխանը այցելութիւն տուաւ Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քօնորի։ Իշխանուհին ալ շոգեմակոյկով պտոյտ մը կատարեց մինչեւ Սեւ ծովի բերանը և ապա Թարապիա դարձաւ։ Յետոյ իշխանը ու իշխանուհին իրենց զբօսանաւը գացին։

—Նաբոլիի իշխանը երէկ առտու Մեծ Շուկան գնաց և ոսկեթել բանուած կարգ մը կերպասներ գնեց։

—Էլէնա իշխանուհին իր ստորագրութիւնը կրող կենդանագիրը նուիրեց Ահմէտ Ալի փաշայի։ Նաբոլիի իշխանը արդէն այդ տեսակ նուէր մը ըրած է Ն. Վսեմութեան։

ԲԱՐԱՓՆԵՐՈՒ Ընկերութիւնը 2 միլիոն 100,000 ոսկի կը պահանջէ քարափները ծախելու համար կայս. կառավարութեան։ Այդ գործին համար կազմուած յանձնաժողովը որոշած է 500,000 ոսկի զեղչել նոյն գումարէն որ շինութեան ծախքը կը ներկայացնէ։

—Քարափներու Ընկերութիւնը Եւրոպա յանձնարարած է այն փոքր շոգենաւերը որոնք Սիրքէճիի և Ղալաթիոյ քարափներուն միջեւ պիտի երթեւեկեն։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը ծովային նախարարութեան դիմած է՝ Գարաքէօյի կամուրջին և Հայտար Փաշայի միջեւ արագընթաց երեք շոգենաւեր բանեցնելու մասին արտօնութիւն խնդրելով, պայմանով որ քսանըհինգ տարի վերջը այդ շոգենաւերը Մախսուսէ վարչութեան թողուին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՅ միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին յանձնաժողովը այսօր ալ պիտի գումարուի։

ՍԱՄՕՍԷՆ կը հեռագրեն թէ տեղւոյն մետրապոլիտ Տ. Կապրիէլ նախագահ ընտրուեր է կղզիին ժողովին։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ, —Յունիս 19էն 26, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 268, որոնց 1ը կեղծմաշկէ, 1ը՝ հարսանիթէ, 6ը՝ թիֆոյէ, 9ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները՝ զանազան ախտերէ։

ՆԻԶԱՄԻԷ ԵՒ ՇԷՐԻԻ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԸ.—Ժառանգութենէ մը առնելիք ունեցողները, մինչեւ հիմա, իրենց պահանջքը ստանալու համար պարտաւորուած էին Նիզամիէ դատարաններու կողմէ այդ մասին տրուած վճռագիր մը ձեռք բերել և Շէրիի այն դատարանին դիմել որ ձեռնարկած է ժառանգութեան անշարժ գոյքերու վաճառմանը։ Շէրիի դատարանները, սակայն, նկատողութեան չէին առներ դատական ծախքերու և տոկոսին համար,—որ վճիռը արձակուած թուականէն կը սկսի,—տրուած որոշումները։ Կը պահանջէին որ առնելիքաւորները Շէրիի օրէնքին համաձայն հաստատեն իրենց իրաւունքը և ապացուցանեն թէ վախճանեալը իրենց պարտական է, որպէս զի Շէրիի դատարանը հարկ եղած վճիռը արձակէ։ Այդ տեսակ ձեւակերպութիւններու հետեւանքով գործերը տարիներով կը յետաձգուէին։ Այս պարագաները նկատողութեան առնուելով, համաձայնութիւն մը գոյացած է Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դրան և դատական նախարարութեան միջեւ, որով, կայս. Իրատէի մը համաձայն, այդ տեսակ գործեր Շէրիի դատարաններուն պիտի ներկայանան, որոնք պահանջատէրերուն երդում ընել պիտի տան թէ Նիզամիէ դատարանին վճռագրին մէջ արձանագրուած գումարը մինչեւ հիմա չեն գանձած։ Կայս. նոյն Իրատէն կարգադրած է նաեւ Շէրիի ու Նիզամիէ դատարաններու միջեւ եղած անհամաձայնութիւնը այն պարագային համար երբ մեռնի այն տեսակ պարտատէր մը, ուրկէ առնելիք ունեցողները անոր սնանկ հռչակուիլը պահանջած են։ Պէյթ-իւլ-Մալը իրաւունք պիտի չունենայ միջամտելու՝ սնանկ հռչակուած անձերու ժառանգութեանը, որ գլխաւոր պատճառին համար որ Շէրիի օրէնքին համաձայն, վախճանեալին պարտքերուն վճարումը կը կատարուի ժառանգութիւնը ժառանգորդներուն բաժնուելէն առաջ։ Այսպէս, Պէյթ-իւլ-Մալը պիտի չկրնայ միջամտել ժառանգութեանը այն անձին որ Նիզամիէի դատարանին վճռով սնանկ հռչակուած է. բայց եթէ սնանկութիւն չըլլայ, Պէյթ-իւլ-Մալը ըստ առաջնոյն պիտի գործէ։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Աղեքսանդրիոյ մէջ ութ օրէ ի վեր և Բոռ-Սայիտի մէջ ալ չորս օրէ ի վեր ժանտախտէ դէպք չէ պատահած։

—Իզմիրէն կը գրեն Լ. Հէրըլտի թէ քաղաքին ո՛չ վարակեալ մասերը և ոչ ուրիշ տեղեր մուկերու մէջ մահ չէ պատահած, ինչ որ նպաստաւոր պարագայ մը կը համարուի Իզմիրի մէջ տիրող [illegible] հիւանդութեան համար։ Նոյն թղթակիցը կը յարէ թէ ժանտախտէ վարակուածներու մօտը գտնուողներէն և ոչ մէկը [illegible] ու նոյն հիւանդութենէն բռնուած է. ոչ իսկ Ավեւոմ անուն Հրեային եղած տեղը, ուր երեք հարիւր Հրեաներ կը բնակին։ Իզմիրի բժշկական յանձնաժողովը որոշեր է թէ քանի որ հիւանդութիւնը թեթեւ է և ոչ տարափոխիկ, կարելի է, առանց վտանգի, վերցնել Իզմիրի և նահանգին ուրիշ մասերուն միջեւ տեղը դրուած քարանթինայի շղթան։ Ժողովին անդամներէն մէկը կար-

---

օջախն էլ վեր է ելլում. ես էլ օջախն ի՞նչ անեմ, կրակն ի՞նչ անեմ, էլ ո՞վ կը մտնէ Գէվօի տունը. Թո՛ղ այս ծուխն էլ վերեւ չերթայ, վերեւում էլ բան չը կայ։

Եւ նա մօտի ամանից ջուրը թափեց կրակի վրա և մարեց, մինչդեռ խուլ ծերունին նայում էր առանց բան հասկանալու։ Մի առ ժամանակ նրանք միայն այնպէս նայելով իրար աչքերի մէջ այդ ամայի, ցուրտ գոմի կիսախաւարում, որպէս երկու ոգիներ։

—Ինչո՞ւ, ասաց կծկուած ծերը։

—Էլ սաքու չը կայ, եղաւ պատասխանը։

—Էլ սաքու չը կա՞յ։

—Հա, էլ սաքու չը կայ, էլ օջախ չը կայ։

—Ապա էս ցրտին ես ո՞ւր երթամ։

—Գնա այնտեղ, որտեղ երկինք կայ, իմ օջախի վրայ էլ երկինք չը կայ, ես էլ օջախ չունիմ, տե՛ս...

Եւ նա ձեռքը մեկնեց դէպի գոմի խորքը, ուր պառկած էին երկու անկենդան գոմէշները։ Ծերը երեւի հասկացաւ, թէ բանը ինչումն է. Նրա աչքից կրկին երկու կաթիլ արցունքներ վար գլորվեցին, նա վերեւ նայեց, ինչ որ բաներ ասաց, ապա դողդողալով վերկացաւ, չիբուխը գօտում խրեց, անկիւնից գաւազանը վերցրեց և երերալով դուրս գնաց այդ անհիւրընկալ, աւերակ դարձած սաքուից։

Ո՞ւր...

Գուցէ դէպի յաւիտենականութիւն՝ հարցնելու համար թէ ո՞ւր է երկինքը։

Գէվօն կանգնած նայում էր նրա ետեւից, նայում էր, թէ ինչպէս է հեռանում այդ ջարդված, երերուն մարմինը, որ իր դողդոջուն ոտների հետ տանում էր գուցէ անդառնալի կերպով իր օջախի գոյութեան պատմութիւնը, նրա փառքի և անկման անհասկանալի հանելուկը, մութ պատճառները։

Ապա նա ինքն էլ դուրս գնաց, ցուրտ, անբնակ սաքուից, ծածկեց դուռը, վազեց գիւղից դուրս, շտապ-շտապ հաւաքեց սեւ չորերը, մի կոյտ կազմեց, կրակ տուեց, նըստեց առաջը։

—Ինձ համար չանեմ, ուրիշի համար կանեմ, գիւղի համար կանեմ. ինչ որ ես տեսայ, թող թշնամիս չը տեսնի, ասաց նա իր շուրջը հաւաքված գիւղացիներին։

Չորերը վառվեցին, իսկ հիւանդութի՞նը...

Հիւանդութիւնը դեռ կայ։

Սեւ չորերի խարոյկի լոյսը չէր կարող ցրել թանձր խաւարը.—պաճարախտ և սեւ տգիտութիւնը դեռ տարածուած են այնտեղ։

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ՎԵՐՋ

ծիք յայտներ է թէ լուրջ միջոցներով և խոհական կերպով կատարուած ապանեխումներով կարելի է հիւանդութիւնը իր բոյնին՝ Իզմիրի մէջ անհետացնել:

—Իզմիրի Նպաստամատոյց յանձնաժողովը անգործ մնացած գործաւորներուն ապրուստ հայթայթելու նպատակաւ ճամբաներ շինել կու տայ: Հարիւր յիսուն գործաւորներ մինչեւ հիմա օրական կը ստանան:

—Բժիշկներուն համար նկատառման արժանի պարագայ մը երեւան եկած է թէ ժանտախտին և ծովի բաղնիքին միջեւ ո՛ր աստիճան առնչութիւն կրնայ ըլլալ, վասն զի դարմանուող վարակեալներէն երեքը՝ հիւանդանալէ առաջ՝ ստէպ ծովը կը մտնէին եղեր լողանալու համար:

ՀՆՈՒԹԻՒՆ. — Սըվազի նահանգին Նիքսար գաւառակին կառավարական պաշտօնարանին մօտ բանտին պատին վրայ գտնուած քանդակեալ երկու քարեր և Ամասիոյ Վէզիրքէօբրիւ գաւառակին Ցունաց վարժարանին եաին՝ աղբիւրին մօտ գտնուած երկու քարեր որոնք յունարէն արձանագրութիւններ կը կրեն, Կայս. Թանգարանը պիտի ղրկուին,

—Պաալայի Թէլլօ անուն տեղը հնախուզութիւն կատարող Ֆրանսացիները, յառաջիկայ Սեպտեմբերէն սկսեալ տարի մը եւս պայմանաժամ ստացան, վասն զի տակաւին չեն կրցած աւարտել պեղման աշխատութիւնները:

ԻԶՄԻՐԻ Թաղապետութիւնը որոշեր է որ լուցկիները, ալքոլները և ուրիշ դիւրավառ նիւթեր Իզմիրի մաքսատունը չհանուին, այլ ուղղակի և հսկողութեան տակ Տարաղաճը փոխադրուին:

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը ծանոյց իր պաշտօնեաներուն որ ուրբաթէ զատ ամէն օր ժամ 5ին իրենց պաշտօնին գլուխը գտնուին և իրիկուան ժամ 10ին մեկնին: Հակառակ պարագային մէջ իրենց ամսաթոշակներէն պիտի տուժեն օրական հաշուով. մէկ ամսուան մէջ, առանց օրինական պատճառի, երեք անգամ բացակայ մնացողներն ալ հրաժարեալ պիտի նկատուին:

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.—Սէլանիկի փաստաբաններէն Օսման էֆ. տեսակ մը մեքենայ հնարած է՝ ապրանքները մաքսատուններէն հանելու և տէրերուն յանձնելու համար: Օսման էֆ. կը խոստանայ տէրութեան գանձին երեք հարիւր ոսկի վճարել և Համազգային Անկելանոցին ալ՝ հարիւր: Նաև յանձն կ'առնէ այդ գործին համար ապրանքին տէրերէն հարիւրին տասը միայն առնել:

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ կուսակալութիւնը հրահանգ տուաւ փութացնել Երճյիլի, Տիրճէլի ու Պարթընի գաղղիական ախտի հիւանդանոցներուն շինութիւնը:

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Թահիրտոմա կը պատմէ թէ Եէնի Վարուչի (Գոսովա) Բատոհրիթէ գիւղէն Նիքօլա անուն անձը, երկու մանգաղ գնելու համար գիշեր ատեն սերպ սահմանագլուխէն դէպ ի Ուզունճա գացած ատեն, սահմանագլուխին սերպ պահակները սպաններ են զայն: Քանի մը օր վերջը Նիքօլայի դիակը գտնուելով քննութեան ենթարկուեր և հաստատուեր է թէ սերպ պահակներուն կողմէ սպանուած է: Կայս. կառավարութիւնը՝ Պէլկրատի օսմ. դեսպանին միջոցաւ՝ դիտողութիւն ըրեր է սերպ կառավարութեան թէ սերպ պաշտօնեաները իրաւունք չունին սպաննելու ուղեւոր մը որ առանձին կ'անցնի, նոյն իսկ գիշեր ատեն:

ԳՈՍՈՎԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԸ. — Միրլիվա Նէմսի փաշա որ մասնաւոր պաշտօնով ժամանակէ մը ի վեր Եէնի Բազար կը գտնուի, տեղական կառավարութեան հետ ձեռք առած ազդու միջոցներով բազմաթիւ չարագործներ ձերբակալեր է գաւառին մէջ: Շատերն ալ տեսնելով որ պիտի չկրնան ազատիլ, սկսած են անձնատուր ըլլալ: Նաև Պաչօ անուն աւազակ մը ու ընկերը որոնք իրենց տունը պաշարող զինուորներուն վրայ կրակ ընելով փախած էին, անձնատուր եղեր են: Պաչօյի կողմէ առեւանգուած կին մը ազատեր է:

ՍՈՖԻԱՅԻ Օսմ. գոմիսէր Նէճիպ էֆ. Մէլհամէ երէկ իրիկուն Սոֆիա ուղեւորեցաւ:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ մինչեւ հիմա 1 միլիոն 100,000 քիլօ թաց խոզակ ծախուած է:

ՍԹԱՆԻՄԱՔԱՅԻ եկեղեցիին խնդիրը կարգադրուեցաւ Պուլկարիոյ Ներքին գործոց նախարար Պ. Ռատոսլավովի միջոցաւ: Եկեղեցին զոր Պուլկարները գրաւած էին, Յոյներուն պիտի վերադարձուի. իսկ Պուլկարներուն համար ալ գերեզմանոցին մատուռը պիտի յատկացուի:

ՌՈԹԷՐՏԱՄԻ Օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Ալի Նուրի պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ:

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ Ատեանը երէկ դատեց Հասան անուն բեռնակիր մը որ Մարտ 19ի կիրակի օրը Ֆաթիհի մօտ Մալթա Չարշըսըի մէջ Բոլիցաճի Սեդրաքը սպաննած էր՝ հաշուական խնդրի մը առթիւ ծագած կռիւի մը հետեւանքով: Հասանի արարքը հաստատուած ըլլալով, դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան: Հաճի անուն մարդ մըն ալ Սեդրաքը ծեծած ըլլալուն համար տասնըհինգ օրուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ:

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Պոլսոյ Հիսար Տիպի թաղին մէջ պատմաճը Կարապետ աղայի երկու տարեկան աղջիկը՝ Էօժէն՝ աղջիկ իկեանը, տանը պատուհանէն փողոց իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ:

ՆՈՐԱԾԻՆՆԵՐՈՒ ԴԻԱԿՆԵՐ.—Ղալաթիոյ Քիւչիւկ Հէնտէք թաղին մէջ կաթնավաճառ մը երէկ, պարապ գետնի մը մէջ ջրհորէն ջուր քաշած ատեն, չուանը խզուելով դոյլը վար ինկաւ: Կաթնավաճառը կեռ մը միջոցաւ դոյլը հանելու աշխատած պահուն նորածին մանկան մը դիակը գտաւ ու վեր հանեց: Անմիջապէս ոստիկանութեան իմաց տուաւ որ իսկոյն բժիշկ բերել տալով քննութեան ենթարկեց: Այդ միջոցին մօտակայ տան մը մէջ այդ մասին խօսուած միջոցին երկու կիներ կռուի բռնուեցան և այդ կռուին հետեւանքով տանը աթուլս պահելու տեղը նորածին մանկան մը գլուխը և ոսկորները գտնուեցան: Կ'ըսուի թէ այդ մանուկներուն մայրն է Մարիօրիցա անուն 17 տարեկան աղջիկ մը որ Սթրաթի անուն երիտասարդի մը հետ ապօրէն յարաբերութիւն ունենալով ծնած էր այդ մանուկներէն մէկը կամ երկուքը:

ԹԷՓԷ ՊԱՇԻԻ ՊԱՐՏԷԶԸ.—Վաղը, հինգշաբթի, մեծ հանդէս մը տեղի պիտի ունենայ Թէփէ Պաշիի պարտէզին մէջ, տղու պարգեւաւոր վազքերով. ահաւասիկ յայտագիրը. 1. Չուանով վազք աղջիկներու համար: 2. Վազելու մրցում մը մանչերու համար: 3. Պարկով վազք մանչերու համար: 4. Ջինական վազք աղջիկներու համար: 5. Շրջանակով վազք աղջիկներու համար: Իսկ թամպօլա մը պիտի քաշուի, բազմաթիւ պարգեւներով:

Առաջիկայ կիրակի գիշերուան համար ալ Պարտէզին Տնօրէնութիւնը կը պատրաստէ գիշերային սքանչելի հանդէս մը՝ որ նախորդին չափ յաջողութիւն պիտի գտնէ անշուշտ:

Ամառնային Թատրոնը այս իրիկուն կը ներկայացնէ Լա Մասքօթ (La Mascotte), մասնակցութեամբ Օր. Սոլիէի:

ԹԱՏՐՈՆ ՔՈՆՔՈՐՏԻԱ.—Այս գիշեր, իտալական օբէրայի խումբը պիտի տայ Ռիւյ Պլաս (Ruy-Blas):

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօնական Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արք. եպիսկոպոս Ցովհաննէսեանի.— Ժողովը յարաբերական խնդիրներու վրայ կէս ժամու չափ խորհրդակցելէ ետքը, անցաւ օրակարգի խնդիրներու:

Թօփ Գաբուի դպրաց դասուն կազմութիւնը հաստատեց և օրհնութեան կոնդակ ղրկել որոշեց:

Եզնկայի առաջնորդին, որ Պոլիս գալու ուզած էր առողջութիւնը դարմանելու համար, որոշեց գրել թէ՝ վիճակին մէջ իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, ուստի վիճակային այցելութիւններով պէտք է փորձէ դարմանել իր առողջութիւնը:— Արղընի Մաշէնի վանքին վանահայր Մուքսէլ քահանայի պաշտօնավարութեան մէկ քանի ազգայիններ ըրած դժգոհութեան ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնուեցաւ պարտ ու պատշաճը տնօրինել:

Մերժեց Պրուսայի Առաջնորդ Տ. Ցովհաննէս եպիսկ. Արշարունիի հրաժարականը, և արտօնեց զինքը Պոլիս գալ, առողջութիւնը դարմանելու:

Որոշեց յառաջիկայ նիստին նկատողութեան առնել Մուշի տեղապահին ղրկած մէկ երկու տեղեկագիրը:

Կրօն. Ժողովէն նախապէս պատժուած Բաղէշի Վարդան քահանայի ներման մասին զարմանն տնօրինել յանձնեց Առաջն. Տեղապահին:

Յանձնարարեց իր Ս. Ատենապետին ներկայ գտնուիլ Հիւանդանոցի Որբանոցին քննութեանց:

Մայր եկեղեցւոյ գանակոծեալ Պօղոս քահանայի փիլոնազրկութիւնը բաւ համարեց և արտօնեց զինքը այսօրուընէ քահանայագործել, իսկ Գէորգ քահանայի համար վեց ամիս փիլոնազրկութիւն որոշեց՝ գանակոծութեան օրէն սկսեալ, պայմանաժամէն ետքը թողլով վերջնական տնօրինութիւնը:

—Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ նախագահեց նաեւ Նպաստից Յանձնաժողովին որ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ գումարուելով հետեւեալ որոշումները տուաւ.

Նկատելով որ Գաւառական Որբանոցներու հոգաբարձութեանց պաշտօնին տեւողութեան համար որոշ պայմանաժամ մը չէ սահմանուած, յետ այսօրիկ հոգաբարձութեան պաշտօնը միայն մէկ տարի որոշեց. ուստի նոր ընտրութիւն կատարելու համար շրջաբերականներ պիտի ղրկուին:

Յանձնաժողովը տեղեկանալով որ Գրենական Մասնաժողովոյ քով տակաւին մաս մը գիրքեր կը մնան, որոշեց Պատրիարքարան փոխադրել զանոնք, որպէս զի անոնց մէջէն գործածելիները ղրկէ գաւառ, ու մնացեալները վաճառէ:

Վիճակի մը կողմէ առաջարկուած էր կարօտելոց ի նպաստ ղրկուած գումարէն մաս մը սահմանել տեղական ազգ. հաստատութեանց պէտքերուն: Յանձնաժողովը այս առաջարկութիւնը միաձայնութեամբ մերժեց և որոշեց սոյն օրինակ պարագայից մէջ յանձնարարել որ կեդրոնէն ղրկուած ո և է նպաստ անվրէպ որոշեալ նպատակին սահմանուի, և երբեք շեղում տեղի չունենայ, նուիրատուներու վստահութիւնը չխախտելու համար:

—Խառն Ժողովը որ անցեալ շաբթու չէր գումարուած, յառաջիկայ ուրբաթ պիտի գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ՝ Ս. Պատրիարք Հօր Նախագահութեամբ և Տատեան բարձր. Յարութիւն փաշայի ատենապետութեամբ:

—Հայ Հռոմէականաց Պատրիարք Էմմանուէլեան արքեպիսկոպոս երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ կրօնական գործերու Տեսուչ Ջիվէր պէյի հետ:

—Ամասիայէն կը գրեն մեզ յունիս 23 թուականով.—«Մարզուանի վանքին որբերուն—թիւով 15—մեկուսացած կեանքը սփոփելու բարի տրամադրութեամբ մը, Տեղապահ Վանքեան վարդապետ շատ հաճելի կարգադրութիւն մը ըրաւ բերել տալով զանոնք քաղաքս ու յանձնելով իւրաքանչիւրը ընտանիքի մը ծոցը, ուր, կը հաւատանք, պիտի կազդուրուին պէտք եղածին պէս: Ամասիոյ տաքուկ բայց առողջ կլիմային տակ, զոր բնութիւնը գեղազարդած է շռայլօրէն, թերեւս անոնք շատ անուշ հանգիստ մը ընեն վերստին որբանոց դառնալէ առաջ: Այս առթիւ, հանգանակութեան մըն ալ ձեռնարկեց, որուն յաջողութիւնը տարակոյսէ հեռի պիտի մնայ. ինչպէս ուրիշ անգամներ, տարբեր պարագաներու տակ, բարեխնամ Տեղապահը գործօն եկեղեցական մը բոլոր բարեմասնութիւնները ցոյց տուած է: Բայց զարմանալի չէ՞ որ Ամասեացիք ու Մարզուանցիք՝ տեսնելով այդ տաք գործունէութիւնը, դեռ կը մնան իրենց հին սովորութեանը մէջ, անուղղակի ու անպատեհ հարուածներ տալով մէկու մը, որ իր ամբողջ ուժովը կը ջանայ լաւ ուղղութիւն մը տալ թեմական գործերուն: Առաջին անգամ չէ որ այս վիճակին յոռի կողմերը հրապարակ կը հանուին, բայց զգաստներուն թիւը ցանցառ է. ի՞նչ, կերեւայ թէ այդ ալ ճաշակի խնդիր է:

«—Ամսոյս 20ին Սեբաստիոյ կուսակալը որ քննական պտոյտ մը կ'ընէ նահանգին մէջ, քաղաքս ժամանեց: Վսեմ. կուսակալին ընդառաջ գացող խուռն բազմութեան մէջ առաջին տեղերէն կը գրաւէր Տեղապահը քաղաքական ու կրօնական ժողովներուն ընկերակցութեամբ. Ամսոյս 22ին, իբր փոխադարձ այցելութիւն, զոր տուած էր Գերապատիւ տեղապահը ամսոյն 21ին, Վսեմ. կուսակալը Հաճի Հասան փաշա, բարեհաճեցաւ առաջնորդարան գալ: Եկեղեցիին դռնէն ներս երկու կարգի վրայ շարուած դպրոցական տղոց ու աղջիկներու մէջէն Վսեմ. հիւրին յառաջացած պահուն երկսեռ դպրոցականներ ծաղիկ սփռեցին, և անոնց մէջէն աղջիկ մը փունջ մը նուիրեց, որ գոհ ժպիտով մը ընդունուեցաւ: Առաջնորդարանին մէջ պատուասիրուեցաւ զովացուցիչ ըմպելիներով, որուն յաջորդեց սիրալիր մտերմական խօսակցութիւն մը: Վսեմ. կուսակալը իր գոհունակութիւնը յայտնեց իրեն եղած ջերմ ընդունելութեան համար, ու յարեց թէ բարեկարգ գտած է առհասարակ քաղաքին վիճակը, ինչպէս նաև դպրոցները: Այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղան Օգոստափառ Սուլթանին արեւշատութեանը համար, որուն հայրական խնամքները կը վայելեն իր բոլոր հպատակները: Տաք տպաւորութիւններու տակ մեկնեցաւ Վսեմ. հիւրը առաջնորդարանէն:»

—Զմշկածագէն կը գրեն մեզ յունիս 11 թուականով. «Զմշկածագ երբեք տեղւոյն ո՛ և է չափաւորութիւն ունեցած չէ ժամանակէ մը ի վեր, ինքնիրմով իր սակաւաթիւ բնակչութիւնը ապրեցնելու համար:

Իրաց այս վիճակը եթէ քննելու ձեռնարկենք, պիտի տեսնենք որ ասոր պատճառները խիստ պարզ են: Նախ տեղւոյն բոլորովին անձուկ դիրքն է որ զինքը զրկած է մեծ քաղաքներու առեւտրական և արհեստական նպաստաւոր հանգամանքներէն: Բայց այսու ամենայնիւ մեր ժողովուրդն ալ մեծ բաժին ունի այդ կացութեան մէջ: Արհեստագործութիւն, հողագործութիւն ու միանգամայն իր արդէն ունեցած սահմանափակ առուծախը մասամբ իրերու վիճակը կերպարանափոխ պիտի ընէին, եթէ սակայն քիչ մը կորով ու հոգ ունենար ժողովուրդը և իր զաւակները օտարութեան մէջ ծառայական գծուծ գործերով զբաղելու յոռի ունակութեան չի մղէր:

«Վերջերս այս պզտիկ գաւառակը ուրախութեան մէջ էր. այս տարուան հունձքերուն նպաստաւոր երեւոյթէն որ բաւական յոյս ներշնչեց արմտեաց առատութեան մասին. բայց անցեալ մայիս ամսոյ առաջին օրերը մէկէն ի մէկ տեղացող յորդառատ ու խոշորահատ կարկուտը քանի մը գիւղերու ցանքերը իսպառ ոչնչացուց եւ հետեւաբար անխուսափելի կերպով բազմապատիկ երկրագործական տագնապը՝ արմտեաց գնոյն անհամեմատ բարձրացումովը: Բարեբաղդաբար այդ սոսկալի աղէտը պատահած միջոցին Պատրիարքարանի նպաստից սնտուկէն իսկոյն օգնութիւն հասաւ և վիճակիս Առաջն. Տեղապահ Տ. Կորիւն վարդապետ փութաց բոլոր կարօտելոց դրամ կամ արմտիք բաժնելով՝ սրտապնդել զանոնք:

«Դրամական տագնապէ նեղուող ընդհանուր կարօտներուն համար անհունապէս ուրախալի է Նաեւ Վեհ. Կայսեր Հայրական շնորհը, ի մասին երեք տարի առկախ մնացած զինուորական տուրքի, որ իր յարմարագոյն ժամանակին եկած ըլլալու բարեբաստիկ զուգադիպութեամբ աւելի ևս քաջալերեց յուսաբեկ կարօտեալները:—Անցեալ շաբթու Ս. Պատրիարքը հեռագրով կ'աւետէր կայսերական այդ բարեհաճ Իրատէն, որ երեք տարուան առկախ մնացած զինուորական տուրքին մէկ տարին բոլորովին կը շնորհէ, իսկ երկուքն ալ չորս տարուան մէջ չորս անգամով կը հրամայէ գանձել: Տեղապահ Հայրը հեռագիրը առնելուն պէս, մայիս 31, չորեքշաբթի հրաման ըրաւ որ անմիջապէս եկեղեցւոյ զանգակը զարնեն: Տեղւոյս համար նմանը քիչ անգամ տեսնուած բազմութիւն մը իսկոյն լեցուց եկեղեցին: Այր ու կին ամէնքն ալ ներկայ էին. մինչ ժամը ութին սկսան արարողութիւնները, որոնց աւարտումէն ետքը Ն. Գերապատուութիւնը մի առ մի բացատրեց մեր հպատակասէր Վեհապետին գթութեան պարագաները և աղօթեց Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար, որուն ժողովուրդը միաձայնութեամբ ձայնակցեցաւ կրկնակի և սրտաբուխ կեցցէներով:

«Եկեղեցիէն վերջն էր երբ լուր ելաւ թէ Խոզաթի կառավարիչը հոս եկած է: Տեղապահ Հայրը առանց ժամանակ կորսնցնելու, նոյն օրն իսկ, այցելեց Վսեմ կառավարչին, որ յաջորդ օրը փոխադարձ այցելութեան եկաւ Ն. Գերապատուութեան, իր հետ ունենալով տեղւոյս գայմագամը և կառավարական գլխաւոր պաշտօնեաները: Այս առթիւ կանխաւ լուր առնուած ըլլալով, աշակերտները միջոց ունեցան Առաջնորդարանի դրան առջեւ թուրքերէն երգով մը դիմաւորելու զինքը: Երկու կողմէն խօսակցութիւնը 2 ժամու չափ տեւեց և յոյժ սիրալիր ու մտերմական եղաւ: Ն. Վսեմութիւն Մէհմէտ Ճէմալ փաշա, Տեղապահ Հօր կողմէ վայելած պատուոյն և արժանավայել ընդունելութենէն խիստ գոհ մնաց և ութ օրի չափ կենալով գաւառակին վիճակը քննելէ յետոյ՝ դարձեալ իր կեդրոնատեղին (Խոզաթ) մեկնեցաւ:»

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Յուլիս.—Կը ծանուցուի թէ ռուսական և ճափոնական զինուորներէ բաղկացած բազմաթիւ զօրախումբ մը Բէքինի խիստ մօտը կը գտնուի:

—Չինու կեդրոնին մէջ շարժումը տագնապալից հանգամանք մը կը ստանայ: Կ'ըսուի թէ Խնամակալուհին Նորէն գործի գլուխ անցած է՝ Եուէն-Լուի հետ որ նախարարապետ եղած է:

—Հիմա 25,000 ցամաքային զինուորներ կը գտնուին Թիէն-Ձին:

—Գերմանիա իբրեւ պատանդ վար պիտի դնէ՝ Գերմանիոյ մէջ շինուելու վրայ եղած չինական նաւերը:

ՓԱՐԻԶ.—Թուան իշխանը հրամայեց [illegible] մէկ քանի զօրավարներու՝ յարձակիլ Ճափօնցիներուն վրայ:

—Թիէն-Ձինը պաշարող չինացի զինուորներուն թիւը աւելցաւ:

ՊԷՐԼԻՆ.—Հեռագրական գերման գործակալութիւնները հրաման ստացան չհրատարակել Վիլհէլմ կայսեր վերջին անգամ խօսած ճառը:

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովը, չորս տուրքերը քուէարկելէ ետքը, 14 միլիոն ֆր.ի յաւելուածական վարկ մը քուէարկեց՝ Չին ղրկուելիք զինուորներու ծախքին համար:

—Այդ վարկին քուէարկուելէն ետքը կարդացուեցաւ Ժողովին Նստաշրջանը փակող հրամանագիրը: Միեւնոյնը եղաւ նաև Ծերակոյտին մէջ:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ՓԱՐԻԶ.—Քաղաքապետութեան Խորհուրդը, այսօր, քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ հանդիսաւորապէս ընդունեց Պօէր պատուիրակութիւնը: Նոյն Խորհուրդին եւ Թաղապետական Խորհուրդներուն նախագահները գովեցին Հարաւային Ափրիկէի հանրապետութեանց սքանչելի դիւցազնութիւնը և յաջողութիւն մաղթեցին: Պատուիրակներէն Պ. Պ. Ֆիշէր ու Վէսէլս շնորհակալութիւն յայտնեցին իրենց եղած համակրական ընդունելութեան համար: Պատուիրակները տեսակցութիւն մը ունեցան արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի հետ:

ԼՈՆՏՈՆ.—Պօէրները հեռացան Սէնէքալի շուրջը իրենց գրաւած բոլոր դիրքերէն: Անոնց գլխաւոր զօրութիւնը Պէթլէհէմի մէջ կը համախմբուի:

—Լորտ Ռոպէրթս կը հեռագրէ պատերազմական նախարարութեան թէ Հըլէն զօրավարը ետ մղեր է Պօէրները:

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ

ՌՈԹԷՐՏԱՄ.—Նաւային շինութեանց տուժաւորներուն գործադուլին հետեւանքով պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Ռոթէրտամի մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 յուլիս.—Շանկայէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի.—Չինական պաշտօնական աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Խնամակալուհին յունիս 30ին Նորէն գործերը ձեռք առեր և Եուէն-Լու զօրավարը (Պօքսըրներու շարժումէն առաջ սպարապետ) արտաքին գործոց Խորհուրդին նախագահ կարգեր է: Նաև հրովարտակ մը ղրկեր է Նան-Քին՝ շնորհակալութիւն յայտնելու Եանկ-Ձէի նահանգներու փոխարքաներուն՝ իրենց հաւատարմութեանը համար: Միանգամայն պատուիրելու անոնց որ ամէն պարագայի մէջ պաշտպանեն օտարականները:

—Թիէն Ձինէն յուլիս 3 թուականով կը հեռագրեն Ռիւթէրի.—Չինական աղբիւրներէ առնուած լուրերու նայելով, Բէքինի օտարականները գրաւեր են անգլիական դեսպանատան դիմացը գտնուած պարտէզ մը որ կը տիրէ բնիկներու բնակած թաղերուն:

ՊԷՐԼԻՆ — Թորփիլանաւերու քննիչը հրաման ստացաւ՝ պատրաստ ունենալ չորս խոշոր թորփիլանաւ՝ որոնք Չին պիտի ղրկուին իբրեւ լրատար ծառայելու գերման նաւատորմին մէջ:

ՔԻԼ.—Վիլհէլմ կայսրը Պէրկէն ուղեւորեցաւ Հոհենցոլերն զբօսանաւով:

ՄԻՒՆԻԽ. — Առտուն կատարուեցաւ Ռուբբէխթ իշխանին ամուսնութիւնը՝ Պաւիէրայի Մարի Կապրիէլ իշխանուհիին հետ:

ԿՄՈՒՏԷՆ.—Այս առտու կատարուեցաւ Պատէնի Մաքս իշխանին ամուսնութիւնը՝ Քըմպըլէնտի Մարի-Լուիզ իշխանուհիին հետ: Ներկայ էին Ֆրանց-Եոսէֆ կայսրը, Տանիմարքայի թագաւորը և քանի մը իշխաններ:

ՍԱԿԱՐԱՆ

Գիները տակաւ կը բարձրանան, և արդէն երկու օր առաջ ըսած չէի՞նք թէ Սակարանին մէջ Օսմ. Թուղթերը հաստատ կը բռնուին. այսօր ալ է՛ն աւելի Օսմ. Թուղթերն են որ բարձրացած են. իսկ օտար թուղթերը մեծ տարբերութիւն ըրած են բայց ոչ մեր թուղթերուն համեմատութեամբ: Արդէն Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ երէկ իրիկուընէ սկսաւ աւելնալ ընել գիները և ինչպէս կ'երեւայ [illegible] Թուանչաններէն, երէկ իրիկուան բացումէն բարձր գիներով փակուած է Սակարանը:

—Այս շաբթուան հաշուեյարդարումով որոշուեցաւ 1000 Քոնսօլի համար 50 ղրշ. և իւրաքանչիւր Երկաթուղիի համար ալ 26 սնդ.:

—Այսօր ալ Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ գործառնութեանց նժարը գնողներու կողմը կը հակի, սակերը հաստատ կեցընելով:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	25
Ամէնէն բարձր գին	»	24	25
Ամէնէն վար գին	»	24	18
Ռումէլի Երկթ. գոց.	Ֆր.	110	—
Ամէնէն բարձր գին	»	110	—
Ամէնէն վար գին	»	109	—
ԲԱՑՈՒՄ 28 Յունիս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	25
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	110	12
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		0	34
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	42
Ժամուէյ բաժնեթ.		6	35
» Ժուիսանս		210	—
« պարտաթ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		468	—
Թրանսվալ		77	25
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	—
» » » չէք	»	109	25
Բարիզ » »	Ֆր.	23	98
» » » չէք	»	22	83 3/4
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	58
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	22	15
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	30
Անգլիական ոսկի	»	110	20
Բօլ էմբէրիալ	»	90	30
Քրիմից	»	61	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէթալիք	»	95	10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Յուլիս			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		99	62
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		—	—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.		22	50
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.		22	56
Օսմանեան Պանքա		11	10
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		39	—
» Մոնոբոլ		43	—
Պուլկարական 1888		84	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Տօմինիալ		101	50
Թրանսվալ		8	12
Այտըն երկաթուղի		8	50
Փոխառութիւն		25	320
ԲԱՐԻԶ, 10 Յուլիս			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		99	97
» » 3 1/2 %		101	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	85
) գոց.	»	22	80
» » » Բ.	»	—	—
« « « Գ.	»	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	537	—
Օսմանիէ	»	112	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111	50
Օսմ. մաքսատուն	»	515	50
Օսմ. Ռէժի	»	317	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		483	—
Քրէտի Լիոնէ		1016	—
Իտալական Ռանթ	»	92	20
Սպանիական արտաքին	»	71	90
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	78	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	110
[illegible]	»	62	—
ՊՐԻՒՍԷԼ, 10 Յուլիս			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		22	50
Ռումէլիի երկաթուղի		110	—
ՊԷՐԼԻՆ, 10 Յուլիս			
Ռուպլը	»	216	10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109	70
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	280
ՎԻԵՆՆԱ, 10 Յուլիս			
Փոխառն. Լոնտոնի վրայ	»	242	30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	108	—
Օսմ. Ռէժի	»	294	—

Հրատարակուեցաւ
ԱՐԻՍՏ. Ց. ՊՈՅԱՃԵԱՆ
ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
Բ. ՏԱՐԻ
Տարրական – Դասընթացք

Նկարագիր կազմող նիւթեր—Քերականութիւն — Շարադրութիւն — Ուղղագրութիւն — Իրագիտութիւն — Աշխարհագրութիւն — Երկրաչափութիւն — Սրբազան պատմ. (Նոր Ուխտ) — Երաժշտութիւն — գիր ժողովրդական ոտանաւորներ:

Կարող և հմուտ աշխատակիցներով կը պատրաստուի Գ. տարին (մինչեւ դասընթացք Ա. տարի):

Մեր ուղղութիւնն է մէկ ուսուցիչ, մէկ դասարան և մէկ ԴԱՍԱԳԻՐՔ, ինչպէս է այս Բ. տարի ընթերցարանը:

ԾԱՆՕԹ.—Գաւառացի ուսուցիչներու մէկ հատ իբր նմոյշ կը ղրկուի, եթէ նամակով բոսթի ծախք 60 փարա ղրկեն:

ՀԱՍՑԷ.—Արիստ. Ց. Պոյաճեան Կ. Պոլիս Օրթաքէօյ:

Գին 5 ղրուշ: Բոլոր գրավաճառաց քով կը գտնուի: 618 6—10

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

Լոնտոնի մէջ յունիս 27ին գումարուած Օսմ. Պանքային բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը որոշեց վճարել 10 շիլինի կամ 12,50 ֆր.ի և 55 ղրուշ ոսկեդրամի չափարժէքն վճարել 1899ի տարեշրջանին համար: Այդ վճարումները յուլիս 3էն (Ն. Տ.) սկսեալ պիտի կատարուին Օսմ. Պանքային Կ. Պոլսոյ հաստատութեան, Լոնտոնի ու Բարիզի և միւս ճիւղերուն մէջ՝ 42 թիւ կտրօնին փոխարէն: 7—7

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէմոն էֆ. Քոյսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Պոլիս, Կալաթա, Թանտապուրուն
Խան Օսմ. Պանքային դէմ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԲԷԶՄԱՃԵԱՆԻ

Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի Փաշա Խան Թիւ 15

Պ. Աղեքսանդր Բէզմաճեան որ երկար տարիներ Գասիրէի ժան Բէզմաճեան և Ընկ. դրամատան տնօրէնութեան պաշտօնը կը վարէր, և յետոյ իր հաշուոյն կը գործէր նոյն հրապարակին վրայ, ուր նաեւ Նորթ Պրիթիշ Լիվըրբուլ և Կլօպ ապահովագրական ընկերութեանց ներկայացուցիչն էր, անցեալ 1899 տարւոյ մայիս ամսէն ի վեր քաղաքս, Մէհմէտ Ալի Փաշա Խան, թիւ 15 հաստատած է դրամատուն մը որ արտաքոյ կարգի նպաստաւոր պայմաններով բոլոր իր յաճախորդները կը գոհացնէ:

Աղեքսանդր Բէզմաճեանի դրամատունը իր սովորական գործառնութիւններէ զատ, ապառիկ և ամսական մասնակի վճարումներու դրութեամբ պետական և վիճակահանութեան արժեթուղթեր ալ կը ծախէ, նմանօրինակ գործառնութեամբ զբաղող բոլոր միւս հաստատութիւններէ աւելի նպաստաւոր պայմաններով:

Ցիշեալ դրամատան կողմէ ապառիկի դրութեամբ ծախուած արժեթուղթերու թիւերը առջի օրէն և րուն արժեթուղթերը՝ փոխարժէքը վճարուելու պահուն՝ անմիջապէս իրենց տէրերուն կը յանձնուին: Գալով այն յաճախորդներուն որոնք ո և է պատճառաւ կուզեն խզել իրենց պայմանագիրը, Աղեքսանդր Բէզմաճեանի դրամատունը ետ կը դարձնէ գանձուած բոլոր դրամը միայն մաս մը բան վար դնելով իբր բուլի և այլ ծախք և իբր օրինական տոկոս վճարուած բաժնեթուղթի արժէքին, ոչ թէ պայմանագրութեան ամբողջ տեւողութեան այլ անոր սկսած թուականէն ոչնչացած թուականի ժամանակամիջոցին համար:

Աղեքսանդր Բէզմաճեանի դրամատունը եւրոպական բազմաթիւ գործատանց ներկայացուցիչն է, մասնաւորաբար Վօլֆի երկրագործական գործիքներու Թեսալի գործարանին որուն արտադրութեանց նըմոյշները պատրաստ են յիշեալ դրամատան մթերանոցը, պարանաց գիներու և այլ հարկ եղած տեղեկութեանց հետ միասին:

ՕՊՈԴԻ ՄՕՐԻՍ ՋԿԱՆ ՕՃԱՌԱՅ
Օրլուոզ, Կ Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Մզող եւ Փօուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Միջուկ ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուել, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուզած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատուաստութեան մէջ: ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

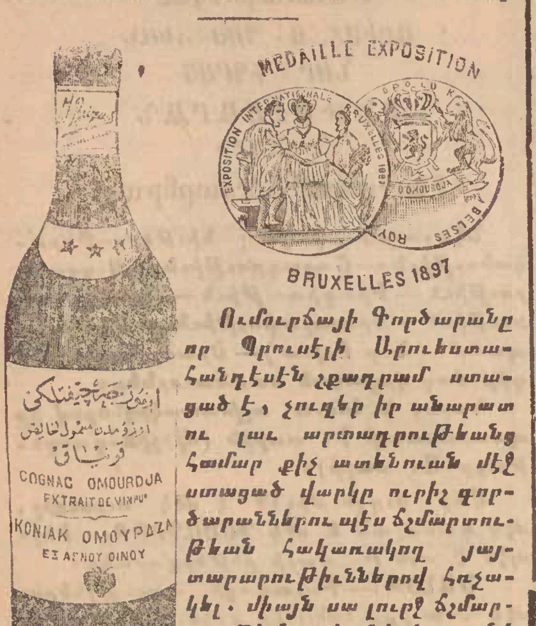

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրիւքսէլի Արուեստահանդէսէն չքադրամ ստացած է, չուզեր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու ալ եւս ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հռչակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ագարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրիւքսէլի Արուեստահանդէսին չքադրամին արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէկ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ շինուած են, նաեւ նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները պաշտպանելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ շինուած են. հետեւաբար տուինք ներկայ վկայականը։»

Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն
Պոնկովսքի, Սինկրոս ու Տօքթ. Ծաննի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կեդրոնատեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Էվտօքիոս էֆ. Թուրաճօղլու և Պոլիս Հասըր Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճիօղլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 ղրշ. 4 ու 7 տարուան գոնեաքներուն՝ 13. 6 ու 9 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախուին նաեւ Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրէնեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան՝ ձեթավաճառ Պիրեաքօֆ վաճառատունը գին 4 ղրուշի։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին շէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասըր Իսկէլէսի ծխախոտի մաքսատան մօտ՝ Զիրոնէլլօս։ Պոլիս Պալըք Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Եօրկի Բասքալիտիս։ Ղալաթիա՝ Քօօբէրաթիվ Ընկերութեան վաճառատունը։ Ղալաթիա Սանտըգճըլար՝ Քօսթի Միքա, Խարաճճը փողոց՝ Միխալաքի Թիէրիտի ու Քիւրէքճիլէր՝ Եանի Փօթօրուլօ։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Գառնիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քաղինոյին հանդէպ Բէլլեքլի Վալիատի։ Նաեւ բոլոր նպարավաճառներու, դեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը։

ՈՅԺԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՕՇԱՐԱԿ

Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տոքթ. Լուան տիւ Պօա կը գրէ. «Բազմաթիւ հիւանդներու վրայ ըրած յաջող փորձերս զիս համոզեցին որ, ԷԼԻՔՍԻՐ ՎԻԹԱԼԱՆ յոգնած ու տկարացած անդամները զօրացնելով երիտասարդական ոյժ և թարմ կեանք կը պարգեւէ մարմնոյն։ Նախ արիւնը կը մաքրէ, կը զօրացնէ ու աստիճանաբար կը բուժէ տկարութիւնը, մէջքի և ողնայարի ոսկորներու ցաւերը, վատուժութիւնն ու անբուժելի հռչակուած ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ։» Ծնդական գործարաններու յատուկ ազդու դեղերովը ծանօթ Բրոֆ. Միտիի պատրաստած այս ԷԼԻՔՍԻՐ ՎԻԹԱԼԱՆ կազդուրիչ, գրգռիչ և մարսեցուցիչ ըլլալով, ծերեր, պաքինողներ և գեղծումներու պատճառով անկարողութեան ենթարկուած անձեր անհրաժեշտ է որ փութան օգտուիլ այս քաղցրահամ էլիքսիրին աչնեցուցիչ յատկութենէն։ Կը ծախուի Գասապեանի, Քիւչիւքեանի, Մէչիքեի, Վօնթեցիանոսի դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ։

527 22—52

ՍԻՆ ԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ՎԷՆՍԱՆ ՓՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ խանի քով, թիւ 1.
Զիֆտէ Սէլէք մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լասթիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոզգօբ) փոքր և մեծ մանրադիտակի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ
Ընդմէջ Հըլլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Դօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սմէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօբիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաքօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրազօ	1841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօյօ	510	Վօլօ	1289
Ջիբակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէլօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։
Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 13ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՀԱՅՐԵ՛Ր ՄԱՅՐԵ՛Ր ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

Եթէ վտանգաւոր հիւանդութիւն մը կայ տղոց համար, ապահովապէս ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆ է։ Փոքրիկ անզգուշութիւն մը փորհարութեան դառն տանջանքին կ'ենթարկէ փոքրիկ անմեղներն. որոնց սրտառուչ ճիչերն ու դէմքին թալկութիւնը հալումաշ կ'ընէ խեղճ մայրերը։ Ու՞ր է այն զուարթ մանկիկը. ու՞ր են անոր անվերջ ծիծաղներն ու ոստոստումները. աւաղ անոնց ամէնքը տեղի տուած են ընդհանուր տկարութեան մը որ ա՛լ աղ կը յամառի բժշկուիլ։ Մեծ մարդասէր մը սակայն, Բրօֆ. Կրէց, ձեռք կառկառած է այս անմեղ հրեշտակներուն և վերջ տալու համար անոնց ենթարկուած փորհարութեան տառապանքին, երկար աշխատութենէ վերջ, յաջողած է հնարել ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՑԸ, որ խիստ քաղցրահամ օշարակ մ'է և վայրկենաբար կը բուժէ տղոց փորհարութիւնը։

Բարիզի մանկանց Հիւանդանոցներէն մին վարակուեցաւ փորհարութեան ախտով և սկսաւ մեծ կոտորած պատճառել։ Փոքրիկները հետզհետէ կը նիհարնային և դեռ չծաղկած կը թոշնէին։ Հիւանդանոցին բժշկապետը, յուսահատ ամէն դեղէ ու դարմանէ, ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՑ տուաւ մանկիկներուն և այս դեղին հրաշալի ազդեցութեան շնորհիւ փոքրիկ հիւանդներուն ամէնքն ալ քանի մը ժամուան մէջ բժշկուեցան։ Այս պարագան հանրածանօթ ըրաւ ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՑ որ հիմա ամէն տան մէջ պատրաստ կը գտնուի։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 466 Բ 10—13

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տոմսեր ուղղակի Բօբէթի համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քօրտփին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
[illegible] ամիս երկու անգամ կը բանին Լիվէրփուլէ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պօնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուլտօնիա	7268	Աղլաս	2393
Բավօնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալօնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	[illegible]
Սիթրա	[illegible]	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2113	Մորօքքօ	[illegible]
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալօնիա	[illegible]		

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ և ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանկի զառիվայրին վրայի յարկը, ճիշդ Չըպուքճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ե. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !! 197

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «Իբօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք են Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլէ և Ալեքսանդրիա [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօն
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան	350
Արմէնեան	10500	Էճիբշիըն	350
Քէսդրիան	10500	Արրժ.ըն	300
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	250
Ֆիլատէլֆիա	9000	Ֆրաքիան	350
Կօլօմպիան	8000	Աթէնիան	250
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	250
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	250
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	200
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վաւօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆասիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏ
Ղալաթիա, Քարափին վրայ
600 հին տեղը մաքսատան

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կշ. 27 10 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ. 28 11 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ [illegible] լով Աղեքսանդրիա, Բէյրութ-Եաֆա, Ֆա, Պէյրութ և [illegible]
Ե 29 12 Օտէսա ժամը 6ին միջօրէէն առաջ
29 12 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում, Թուշ ժամը 1ին յետ միջօրէի
Ուր 30 13 Օտէսա ժամը 4 ին յետ միջօրէի

Արտօնատէր ՉԱՐԷՀ ՆՈՒՍՈՒԵԱՆ

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1900 Ապրիլ 22 (Ն. Տ.) կիրակիէն սկսեալ

ԷՍԿԻ–ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 222 խառն Առտու ժ.	վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 221 խառն Իրկն. ժ.	վ.
10	25	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	1	25
11	7	»	Կէօքճէ Քըրք	»	12	45
12	5	»	Սարըօնճը բունար	»	12	3
12	59	»	Ալայունտ	»	11	7
1	41	»	Չէքիրլէր	»	10	24
2	37	»	Տէօյէր	»	9	32
3	6	»	Ինսանիյէ	»	8	50
3	30	»	Համամ	»	8	23
3	44	»	Կազլըկէօլ համամ	»	8	14
4	31	»	Աֆիոն Գարա Հիսար	»	7	43
5	11	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	6	50
6	4	»	Չայ	»	6	3
6	53	»	Իսհագլու	»	5	12
7	17	»	Եասսըան	»	4	45
7	46	»	Աք Շէհիր	»	4	23
8	18	»	Աղալը քէօյ	»	3	45
9	—	»	Ջավուշճը քէօյ	»	3	7
9	38	»	Իլկին	»	2	35
10	25	»	Գատըն-Խանը	»	1	43
11	18	»	Սէրայ-Ինի	»	1	1
11	50	»	Մէյտան	»	12	23
12	52	»	Բունար-Պաշը	»	11	18
1	30	ժմն.	Գօնեա	մկն.	10	30
իրկն.					առտ.	

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ–ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ Թ. 34 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 36 խառն Իրկն. ժ.	վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ Թ. 31 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 33 խառն Իրկն. ժ.	վ.
10	55	7	35	մկն.	Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	3	50	11	30
11	20	8	—	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն.	3	25	11	5
11	45	8	17	մկն.		ժմն.	3	13	10	50
12	52	9	30	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	1	58	9	34
1	—	9	38	մկն.		ժմն.	1	50	9	24
1	26	10	5	»	Թուզլա	»	1	27	9	2
1	49	10	34	»	Կէյպզէ	»	1	4	8	42
2	13	11	—	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	12	29	8	9
2	24	11	13	»	Թավշանճըլ	»	12	17	7	59
2	43	11	34	»	Հէրէքէ	»	12	5	7	47
3	4	12	—	»	Եարըմճա	»	11	32	7	20
3	18	12	17	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	11	14	7	5
3	29	12	30	»	Տէրինճէ	»	11	3	6	56
3	43	12	48	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	10	45	6	40
4	5	—	—	մկն.		ժմն.	—	—	6	18
4	42			»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	»			5	42
5	14			»	Սափանճա	»			5	12
5	41			»	Ատա Բազար	»			4	54
6	28			»	Կէյվէ	»			3	58
6	54			»	Աք Հիսար	»			3	32
7	29			»	Մէքէճէ	»			3	3
7	59			»	Լէֆքէ	»			2	29
8	37			»	Վէզիր Խան	»			1	51
9	20			ժմն.	Պիլէճիք	մկն.			1	11
9	35			մկն.		ժմն.			1	—
10	45			»	Քարաքէօյ	»			12	10
11	29			»	Պօզիւք	»			11	34
12	22			»	Ին Էօնիւ	»			10	57
12	54			»	Չուքուր Հիսար	»			10	24
1	35			ժմն.	Էսկի Շէհր	մկն.			9	45
իրկն.									առտ.	

—)(49)(—

ԹԷՈՏՈՐ ՈՒԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Գ.

ՈՒԻՆԻՖՐԷՏԻ ԴԻՒԹՈՒԹԻՒՆԸ

4

Ուինիֆրէն բնաւ հետք մը չգտնելով դարձանք Ուռնահարներու քարայրին քովի պզտիկ սարահարթը։

—Այս տեղն է, ըսաւ Ժիբսին, որ հին ատենները սովորաբար կը կոչուէր Ոգեւայցիկ տուն. վասն զի երբ մէկը Կալլէսի երգեր երգէ այս տեղ կամ սազի վրայ ածէ զանոնք, ուռնահարները կը պատասխանեն անոր։ Լսած ես հարկաւ ինչ որ Կօրճիօնները կ'անուանեն «Լին տուր Արտուրի» երբեակ արձագանգը։ Լա՛ւ, ասոր պէս բան մըն է ասա. միայն թէ ուռնահարող ոգիները կ'ընեն զայն, որոնք սակայն Կալլէսական երգ մը լսած ատեննին միայն կու գան։ Հիմա պէտք է որ տեղ մը պահուըտիս դուն մինչեւ որ երթամ և սազը զարնեմ իր սիրած տեղը։ Ցոյս ունիմ որ այդ ձայնին պիտի գայ։ Թէպէտ կը փափաքէի զքեզ միասին բերած ըլլալ, շարունակեց, երեսս նայելով մտախոհ։ Դեռ դժուարին վերելքը չսկսած կը հեւաս ահա։ Ճիշդ ասկէ վեր կ'ելլէինք սովորաբար մեր տղայութեան ատեն խեղճ Ուինիին, ես ու Մօնա Պօուէլը։ Շատ երկայն սրունքներ ունենալու պէտք չի կայ աւելի վեր ելլելու համար. մինչդեռ արդէն կը հեւաս դուն։ Եթէ յանկարծ վրայ գար ու տեսնէր քեզի, ինծի այնպէս կը թուի թէ պիտի վազէր այդ ճամբէն վեր ուր կը գտնուէինք քիչ մը առաջ և յետոյ վար պիտի նետուէր այն անդունդներէն մէկուն մէջ, զորս հիմա տեսար։ Բայց եթէ յանկարծ վրայ հասնի, մի փորձեր զինքը բռնել, ինչ որ ալ ըլլայ. զիս առանձին թո՛ղ այդ բանին համար։ Նապաստակ մը բռնելու չափ ոյժ չունիս դուն, պէտք էր որ անկողնէն չելլէիր։ Ասկէ զատ ինէ չվախնար ան։ Բայց, շարունակեց ետին դառնալով, նայելու համար հեռուն, շա՛տ հեռուն տարածուող լեռներուն հրջապատին, այսօր ի՛նչ որ ալ ըլլայ պիտի բռնենք զանի։ Երբէք չպիտի վերադառնայ այն խրճիթը ուր գացիր և վախցուցիր զինքը, ու պիտի վազէ այն ամէն բլուրներուն շուրջը, մինչեւ որ յոգնի ու կենայ։ Այսօր պիտի բռնենք զանի, ի՛նչ որ ալ ըլլայ։ Կը յուսամ թէ իմ սազիս ձայնին պիտի գայ, այնքան տարօրինակ կերպով կը սիրէ զայն, և եթէ ինքն անձամբ չի գայ, թերեւս իր կենդանի ոգին պիտի գայ, և ատիկա ցոյց պիտի տայ մեզ թէ կենդանի է ինք։

Ու թողուց զիս ժայռի մը ճեղքին մէջ որ կը նայէր լճակին վրայ, զոր ամէն կողմէ շրջապատած էր նեղ անցք մը, բաց ի արեւելեան կողմէն ուր լայնկեկ ճամբայ մը կը բացուէր։ Ցետոյ վրայէն նետեց պարկ մը որ մեր նախաճաշը կը պարունակէր, ըսելով. «Երբ որ վերադառնամ, պիտի սկսինք ճաշելու»։ Ցետոյ լճակին շրջանը ըրաւ և անհետացաւ եղաւ արեւելեան կողմի անցքէն դուրս։ Լճակին ամէն կողմը նեղ ու խորթութոր եզերք կար որ կը տանէր դէպի այս արեւելեան կողմի անցքը։ Իմ խորչիս մէջ կծկուած էի ես ու կը դիտէի լեռները կամ մանաւանդ զանոնք ծածկող մշուշի ալեծուփ զանգուածները, որոնք մերթ կը խնդային, ու մերթ՝ երբ արեւն անոնց վրայ զարնէր՝ վառիվառ կը շողային, մեղեսիկի գոյնէն անցնելով վարդագոյնին որ կը խառնուէր երբեմն ծիրանիի, ոսկեգոյնի կամ կապոյտի հետ։

Ծաճանչում մը կը հոսէր, կը բխէր հիմա արեւելեան կողմի ճամբէն, այնպէս որ շատ չանցած լճակին շուրջը ծածանող թեթեւ ամպերը ճերմակ առագաստներ դարձան, ամէնքն ալ տարբեր տարբեր գոյներով սարսուռ, որպէս թէ ծիածան մը փրցուած ըլլար երկինքէն ու կուսաթեւերէ վիժակի մը ձեւով հիւսուած ըլլար այն տեղ։

Խոնջէնքը սկսած էր բոլոր զգայարանքներս թմրեցնել և ուղեղս ընկճել։ Հոգեկան տառապանքիս սաստկութիւնը կը մաշեցնէր զիս բոլորովին։ Ուինիֆրէտի վտանգին գաղափարը երթալով կը հեռանար։ Առտուան մշուշապատ տեսարանները Ուինիֆրէն բխած ըլլալ կը թուէին։

Ոչ ոք արժանի է այցելել այս տեսակ տեղեր. կը մրմնջէի ժայռին դէմ կծկուելով, բայց միայն Ուինիֆրէտ,—մարմնով այնքան գեղեցիկ ու հոգւով այնքան ամբիծ։ Ո՜ւր էր որ իրաւցնէ իր Մշուշի իշխանը ըլլայի, ու կարենայի մեռնիլ հոս միասին, Սինֆիին երգը մեր ականջներուն մէջ։

Ցետոյ զգացի թէ տարօրինակ ազդումներ կ'ունենայի, որոնք ալ ո ընտանի եղան ինծի։ Շատ աւելի խորունկ էին այս ազդումները, քան այն անսովոր, անուշ ու վայրի բաբախումները զորոնք կը զգայի սովորաբար Կրէյլինկէմի անտառին մէջ, և զորս իմ մամիկս Ֆէնէլա Սթանլի ճանչցած ըլլալու էր նոյնպէս։ Ցետոյ լսեցի Սինֆիի սազին ու երգին ձայնը և հեռուն անոր արձագանգները, որպէս թէ Սնովտընի ոգիները իրաւցնէ միանալով խմբերգ մը կազմած ըլլային։

Մէկէն ի մէկ հրաշալի փոփոխութիւն մը յառաջ եկաւ իմ վրայ. ինծի այնպէս թուեցաւ թէ մտիկ կ'ընէի իմ մամիկիս Ֆէնէլա Սթանլիի, և ոչ թէ Սինֆի Լըվըլիի։ Կը լսէի այն երգը զոր մանկութեանս ատեն յաճախ փորձած էի երեւակայել, և որ կը կանչէր լերան առտուան օդանոյշները, Սնովտընի բոլոր ծաղկանց ոգիները և արեւծագի պարիկները։

5

Թօթափեցի երազանքս երբ նուագը դադրեցաւ։ Այն ատեն սկսայ զարմանալ թէ ինչո՞ւ չէր վերադառնար Ժիբսին։ Հիմա ա՛լ տկար էի ու գրեթէ սովատանջ։ Բացի Ժիբսիին բակեղէնը և գտայ ճոխ ու ախորժաբեր նախաճաշը զոր բերած էր խրճիթին ճաշադարանէն, պաղ միս, հաց ու գարեջուր։ Գետնին վրայ տարածեցի նախաճաշը։

Հազիւ թէ այս ամէնը ըրած էի և ահա կերպարանք մը երեւցաւ նեղ անցքին վրայ և բռնեց լոյսի կարմիր հեղեղը։ Ուինիֆրէտն էր, գիտերաց։ Ճանչցայ թէ ան էր ու սպասեցի շունչս բռնելով և ճեղքին մէջ կծկուելով, որպէս զի մի գուցէ զիս տեսնէր և սոսկալով փախչէր հեռու։ Լճակին եզերքի նեղ անցքին վրայ կեցաւ արեւուն դէմ, ճիշդ կէս վայրկեան, շուրջը նայելով եղջերուի մը պէս որ կը նայի թէ որսորդները զինքը դիտե՞ն արդեօք։

Ժիբսին տեսած է, մտածեցի, [illegible]ցած է անկէ։ Ցետոյ յառաջացաւ լճակին քովէն։ Ի սկզբան չտեսաւ զիս, թէպէտ դիմացս կեցած էր, մինչդեռ լճակին վրայ բարձրացող գոլորշիները կը գալարուէին իր շուրջը. և ինքը կը շողշողար իբր թէ նուրբ քօղի մը մէջէն, աչքերը [illegible] դայի պէս վառելով։ Սրտիս բաբախումը կը խեղդէր զիս. չէի համարձակեր շարժիլ. չէի համարձակեր խօսիլ. ամենափոքր շարժումը, ամենափոքր ձայնը կրնար փախցնել զայն։ Հոն էր ան, [illegible] գտնելու համար ճամբայ ելած [illegible]նած էի այնքան, հոն էր ան, այնքան մօտիկ ինծի, և սակայն պէ՞տք էր թոյլ տայի զայն որ անցնէր երթար, և գուցէ կորսնցնէի զայն վերջապէս—առ յաւէտ։

Ո՞ւր էր Ժիբսի աղջիկը։ Զանի [illegible]նելու և իր սազին ձայնը լսելու [illegible]քը կը տոչորէր զիս, և սակայն [illegible] մերձեցումը կրնար վախցնել Ուինիֆրէտը և այս կերպով աղէտ մը պատճառել նոր։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)